

הן בשל חופשת החגים שחלה באותה התקופה וזמינות התורים הנמוכה לבדיקות מומחים בעת ההיא, והן בשל מחסור משמעותי בכוח אדם במרש"ל.

בעקבות הקבילה הוער לאחות המרש"ל, שהייתה חדשה בתפקידה באותה העת, והוחלט כי היא תהיה תחת בקרה וחניכה של מפקדת המרש"ל. כן הוער ליתר גורמי הרפואה במרש"ל על התנהלותם במקרה זה, וכך עמדו עימם על חשיבות עריכת בקרה ויודוא אחר מימוש ההמלצות הרפואיות שניתנו למטופלים.

מסקנות וסיכום

הנציב מצא מספר ליקויים בהתנהלותם של גורמי הרפואה במרש"ל בעניינו של החייל, החל בהחלטתה השגויה של אחות המרש"ל שלא לספח את החייל מלכתחילה למרש"ל, וכלה בעיכוב שחל בהתייחסותם של גורמי הרפואה במרש"ל להמלצות הטיפוליות שניתנו בעניינו של החייל.

הנציב מצא עיכוב בטיפול הרפואי בחייל נוכח ריבוי גורמים מטפלים במרש"ל והיעדר בקרה ומעקב אחר מימוש המלצותיהם. עם זאת, לא נסתרה מעיניו אחריותו של הפרט לבריאותו והעובדה כי היענותו לטיפול הייתה נמוכה.

מאחר שננקטו צעדים למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו.

329282/8 – מענה לקוי במרפאת 'ביקורופא'

רקע

חייל בשירות החובה הלך על המענה הרפואי שניתן לו מצד רופא יחידתו ובמרפאת 'ביקורופא'.

ממצאים

בנוגע לטענות כנגד רופא היחידה נמסר, כי לא נמצא דופי בהתנהלותם של מי מגורמי הרפואה ביחידתו של החייל, בשעה שהעניקו לו טיפול רפואי ראוי ומקצועי.

באשר לטענות כנגד מרפאת 'ביקורופא' נמסר, כי לא נערכה בדיקה גופנית מכוונת לתלונותיו של החייל. בנוסף, בסיכום המפגש עם החייל תיעד הרופא במרפאה חשד לקיומה של פקקת ורידים, המליץ על עריכת בדיקת על-קול דחופה והפנה את החייל להמשך טיפול במרפאת היחידה.

גורמי הרפואה ציינו כי חשד לקיומה של פקקת ורידים מהווה עילה להפניית המטופל לבדיקה דחופה בחדר מיון, וכי במקרה זה, החלטתו של הרופא במרפאת 'ביקורופא' להפנות את החייל להמשך טיפול במרפאת היחידה הייתה שגויה.

בעקבות הקבילה ערך הגורם המוסמך בהנהלת חברת 'ביקורופא' שיחת הבהרה ובירור עם הרופא הבודק, וכן הפיץ איגרת עם לקחי המקרה לכל הרופאים בחברה. בנוסף, החליטו גורמי חיל הרפואה הבכירים לבחון את המשך העסקתו של הרופא במסגרת מרפאת החיילים בחברת 'ביקורופא'.

מסקנות וסיכום

הנציב התרשם כי נפל פגם בהתנהלותו המקצועית של הרופא במרפאת 'ביקורופא', בשעה שבמפגש עם החייל, בעת שהעלה חשד לקיומה של פקקת ורידים, לא הפנה אותו לבדיקה דחופה בחדר מיון.

עם זאת, מאחר שננקטו צעדים, כמפורט לעיל, שיש בהם כדי למנוע הישנות מקרים מסוג זה בעתיד, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו.

בד בבד, הנציב מצא כי המענה הרפואי שניתן לקובל מצד גורמי הרפואה ביחידתו היה ראוי ועמד באמות המידה המקצועיות המקובלות.

329546/6 – תיעוד חסר על-ידי גורמי הרפואה

רקע

חייל בשירות החובה הלין על התנהלותו של חובש המרפאה, אשר לא אישר לו אסמכתא תקציבית בדיעבד עבור פנייתו הישירה לחדר המיון.

ממצאים

מעיון בתיקו הרפואי של החייל עלה, כי חובש המרפאה לא תיעד את המלצות הרופאה שהתקבלו בעניינו בעת שנועץ עימה. בעקבות הקבילה הוער לחובש על התנהלותו במקרה זה וכן הוסבר לכלל חובשי המרפאה על חשיבות התיעוד הרפואי.

בתום המפגש עם החובש פנה החייל לבדיקה בחדר המיון, בשעה שלהבנתו, כך הנחה אותו לעשות. לאור זאת, אושרה לחייל, לפני משורת הדין, אסמכתא תקציבית בדיעבד עבור פנייתו זו.

מסקנות וסיכום

הנציב התרשם כי התנהלותו של חובש המרפאה לקתה בחסר, בשעה שלא תיעד ברשומות את ההמלצות הרפואיות שניתנו בעניינו של החייל על-ידי הגורם הרפואי שעימו נועץ בעניינו.

לאור פעולותיהם של גורמי הרפואה, אשר העירו לחובש וחיידו לכלל חובשי המרפאה את חשיבות התיעוד הרפואי, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו.

תנאי השירות ותשלומים

במהלך שנת הדוח טופלו נושאים רבים ומגוונים בענייני תנאי השירות ותשלומים.

להלן פירוט הקבילות הנבחרות :

- 328424/7 – התנהלות לקויה של גורמי משאבי אנוש בעניינם של עתודאים..... 196
- 320978/0 – חוסר אחידות בזכאות לרמות פעילות..... 197
- 322852/5 – שירות בתפקיד ללא "השארה רפואית"..... 198
- 323956/3 – אי-תשלום דמי הוראה למורה חיילת..... 199
- 323975/3 – ניכויים מהשכר בעת תהליך בירור חבויות..... 200
- 324614/7 – עדכון טבלאות היישובים חסרי תחבורה ציבורית בתוקף למפרע..... 201
- 321651/2 – טיפול בבקשות הנוגעות לתנאי שירותם של חיילים בדחיית שירות..... 202
- 321638/9, 323077/8 ו-322393/0 – תחילת הזכאות לשכר דירה ממועד הנישואים... 203
- 324557/8 – עדכון הפרט בעת תיקון יזום של רישום אישי במרכז 'מופת'..... 204
- 320461/7 – הפצת נוהל לפנייה לוועדה למחילת חובות..... 206
- 325494/3 – דיווח על חופשה במקום על היעדרות משירות שלא ברשות..... 207
- 326084/1 – המדיניות לגבי עמידה לפני ועדה חילונית לדירוג מחקר ופיתוח..... 208
- 325819/1 – עדכון מספרי הטלפון של חיילים הזכאים לתווי שי..... 210
- 327451/1 – מתן הבטחה ללא סמכות בדבר אישור שכר דירה..... 211
- 324719/4 – עדכון בדיעבד בדבר שהייה בחופשת מחלת ילד..... 213
- 327860/3 – זכאות לכרטיס 'כוכבים' בשירות החובה..... 214
- 329264/6 – דיווח על חיילים משוחררים ממסלול בני ישיבות ההסדר, לצורך עדכון זכאותם לפטור מתשלום דמי הביטוח הלאומי..... 214
- 325928/0 – אי-עדכון בן משפחה על העברת כלואה מבסיס כליאה אחד לאחר..... 216
- 329233/1 – אי-עדכון נתוני יציאה וכניסה לארץ דרך בסיסי חיל האוויר..... 217

רקע

עתודאי לרפואה הלין על התנהלותם של גורמי משאבי האנוש (להלן: משא"ן) בצה"ל, אשר לא עדכנו את סוג השירות הנכון לגביו במהלך הכשרה שבה השתתף.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי גורמי המשא"ן אמונים על העברת שמות המשתתפים בהכשרות השונות בתחומי הרפואה לגורם המוסמך באגף כוח האדם, והוא הגורם האמון על עדכון הפרטים, לרבות סוג השירות. עוד עלה, כי עם היוודע דבר התקלה בעדכון סוג השירות, הובא הדבר לידיעתו של הגורם המוסמך לכך באופן מיידי, על מנת שיטפל בעיה.

במסגרת הבירור נמסר כי ככלל, הכשרותיהם של עתודאים, למעט עתודאים לרפואה, נעשות במסגרת שירות החובה, ובמהלכו הם זכאים לשירותי רפואה מחיל הרפואה של צה"ל. עם זאת, קופות החולים מכירות בעתודאים כאוכלוסייה ייחודית ולפיכך, עם הצגת אישור עתודאי, זכאים העתודאים לטיפול באמצעות קופות החולים גם במהלך הכשרותיהם הקצרות, אם יחפצו בכך.

במהלך הבירור התברר, כי עקב בעיה טכנית במערכת הרישום הצבאית באותה העת, לא ניתן היה לעדכן סוג שירות 'מילואים' כלל ברישומי הצבא, ולפיכך בעת קליטת העתודאי להכשרה עודכן לגביו סוג השירות 'חובה'.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא כי התנהלותם של גורמי המשא"ן באגף כוח אדם לקתה בחסר, בשעה שלא הביאו מראש בחשבון את ההשלכות האפשריות של עדכון סוג שירות שונה מהצפוי לאוכלוסיית העתודאים לרפואה, ובשעה שלא יידעו את גורמי המשא"ן הרלוונטיים על אודות עדכון סוג השירות השונה מלכתחילה, על מנת שיוכלו להיערך בהתאם.

כן התרשם הנציב, כי משנודע על התקלה פעלו כלל הגורמים על מנת להסדיר את שיוך העתודאים לקופות החולים מול המוסד לביטוח לאומי. על כן, מצא הנציב לנכון

להסב את תשומת ליבם של הגורמים הרלוונטיים למקרה זה, על מנת שיופקו הלקחים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

320978/0 – חוסר אחידות בזכאות לרמות פעילות

רקע

מספר נגדים בשירות הקבע הלינו על כך שזכאותם לרמת פעילות ב', כמו גם של שאר משרתי הקבע העוסקים באותו תחום מקצועי במחלקות שבהן הם משרתים, מוגבלת בהקצאות ומותנית בדיווח פעילות חודשי. זאת, בעוד בבסיס אחר בחיל מזוכים כלל משרתי הקבע במחלקות המקבילות למחלקותיהם ברמת פעילות ב' באופן אוטומטי, אף על פי שאופי שירותם של משרתי מחלקות אלו זהה לזה של הנגדים הקובלים.

ממצאים

ממצאי הבירור העלו כי על פי המדיניות הנהוגה, ככלל, זכאות לרמת פעילות ב' תוענק ל- 30% מכלל משרתי הקבע במחלקות הרלוונטיות, לכל היותר, ובתנאי שילונו שמונה לילות בחודש בבסיס. לצורך מימוש הזכאות, יש להעביר דיווח על אודות מתאר פעילותם של הנגדים הרלוונטיים מידי חודש.

במהלך בירור הקבילה התקיים דיון בנושא רמות הפעילות של משרתי הקבע במחלקות אלה, במטרה ליצור אחידות בדיווח רמות הפעילות של משרתי הקבע בכלל המחלקות מסוג זה בבסיסי החיל השונים. לאור זאת, גובשו כללים אחידים ומוסכמים על-ידי משתתפי הדיון. כמו כן עלה, כי לא נמצא מקום לערוך שינויים בהקצאה שנקבעה בנושא עבור זכאות המשרתים לרמת פעילות ב'.

הכללים אשר גובשו במסגרת הדיון האמור יוגדרו כנוהל בקרב המחלקות הרלוונטיות, אשר מימושו יהיה בבקרת מפקדיהן, כמו גם האחריות לוודא כי ישנה התאמה מוחלטת בין זכאות משרתי הקבע במחלקות שתחת אחריותם לרמת פעילות ב' לעמידה בדרישות לכך, על פי נוהל זה.

עוד נמסר, כי זכאותם של הנגדים הקובלים לרמת פעילות ב' תיבחן באופן פרטני, בשיתוף מפקדי המחלקות שבהן הם משרתים.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא כי נערכה הסדרה בנושא זכאות המשרתים במחלקות הרלוונטיות לרמת פעילות ב', ובכלל זה במחלקות המתאימות בבסיס שבו משרתים הנגדים הקובלים, אשר יש בה כדי ליצור אחידות בתנאים הנדרשים לזכאות ובאופן מימושה. בעניין זה מצא הנציב לנכון להמליץ לגורם המוסמך לכך, כי יוודא הפצת נוהל סדור בנושא.

322852/5 – שירות בתפקיד ללא "השארה רפואית"

רקע

חייל בשירות החובה הליון על כך שאינו מזוכה במעמד לוחם עקב שינוי מקצועו ברישומי הצבא, הגם שבפועל שירת בתפקיד בעל אופי לוחם.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי עקב בעיות רפואיות עודכן ברישומי הצבא בעניינו של החייל פרופיל רפואי, אשר אינו מאפשר לו לשרת בתפקיד לחימה. בהתאם לכך, שונה מקצועו למקצוע פקיד, וכן שונה אופי שירותו לתומך לחימה. עם זאת, בפועל לא שונה תפקידו של החייל והוא המשיך לשרת בתפקיד לחימה, אשר אמור לזכות במעמד לוחם, על כל המשתמע מכך.

בשלב מאוחר יותר עודכנה ברישומי הצבא "השארה רפואית" עבור החייל, באופן המאפשר את העסקתו כלוחם. בהמשך לכך גם עודכן מעמדו של החייל כלוחם ברישומי הצבא בעניינו, בתוקף למפרע.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי הבריור, מצא הנציב פגם בכך שהגם שהפרופיל הרפואי של החייל השתנה באופן שלא אפשר את העסקתו כלוחם, הוא המשיך לשרת באותו התפקיד מבלי שניתן לכך תחילה אישור מגורמי הרפואה, הליך שנעשה ועודכן רק בשלב מאוחר יותר.

במצב דברים זה, מצא הנציב לנכון להעיר לגורם הרלוונטי על התנהלות זו וכן המליץ, כי ינקוט צעדים ארגוניים הולמים על מנת למנוע הישנות מקרים דומים.

323956/3 – אי-תשלום דמי הוראה למורה חיילת

רקע

קצינה מקצועית אקדמאית (קמ"א) בשירות החובה, המשרתת כמורה, הלינה על כך שלא שולמו לה דמי הוראה החל ממועד חזרתה לשירות פעיל מתקופת דחיית שירות.

ממצאים

בירור הקבילה העלה ליקויים בעדכון חזרתה של הקצינה לשירות פעיל, וכן בעדכון זכאותה לדמי הוראה החל ממועד חזרתה לשירות. כן עלה כי ביחידתה של הקצינה אין תקן לקצין משאבי אנוש, וכי לא נערך הליך חניכה סדור לגורמי משאבי האנוש ביחידה.

מסקנות והמלצות

אף על פי שבמהלך בירור הקבילה הוסדרה זכאותה של הקצינה לדמי הוראה, מצא הנציב פגם בכך שזכאותה לא טופלה כנדרש במשך תקופה ארוכה. הנציב התרשם מפער מקצועי בכל הנוגע לטיפול בתחום משאבי האנוש בחיילי היחידה שבה שירתה הקצינה.

בעקבות זאת, המליץ הנציב לקצין החיל הראשי להיכנס בעובי הקורה בנושא זה ולנקוט את הצעדים הארגוניים הנדרשים לשיפור המענה הניתן על-ידי גורמי משאבי האנוש ביחידתה של הקצינה.

323975/3 – ניכויים מהשכר בעת תהליך בירור חבויות

רקע

קצין בשירות הקבע הליון על כך שבעקבות בקשתו לקיצור שירות, נוכו משכרו סכומי כסף במסגרת הליך בירור חבויות, הגם שהדבר לא הובא לידיעתו מבעוד מועד ולא ניתן אישור מצידו להמשיך בהליך זה.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי בירור החבויות נעשה על פי בקשתו של הקצין להשתחרר במהלך חודש דצמבר 2016. בהתאם ובהנחה שאכן ישתחרר במועד זה, נוכו החובות משכרו בחודש דצמבר 2016. עדכון לגבי השינוי במועד השחרור נמסר למרכז 'מופת' רק בתחילת חודש ינואר 2017, ובהתאם שולמה לקצין מפרעה לחשבון הבנק.

במסגרת התגובות שהתקבלו לקבילה נמסר, כי בדרך כלל לא נמסר עדכון לגורמי מרכז 'מופת' בנוגע לשינויים בתאריכי השחרור, כיוון ששינויים אלה מעודכנים ברישומי הצבא. בנוסף, בקשתו של הקצין לקצר את שירותו לחודש דצמבר 2016 לא אושרה במחלקת הסגל, ולכן לא היה מקום לגבות את חובותיו טרם האישור האמור.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שנוכו משכרו של הקצין חובות עקב בקשתו לקיצור שירות, בזמן שבקשתו טרם אושרה על-ידי הגורמים המוסמכים לכך במחלקת הסגל, מה גם שהקצין מצידו לא אישר את המשך התהליך.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם המוסמך במרכז 'מופתי' להיכנס בעובי הקורה בעניין תהליך בירור החבויות, תוך הסדרת תהליכי העבודה בין גורמי מרכז 'מופתי' ובין גורמי מחלקת הסגל, על מנת למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד.

324614/7 – עדכון טבלאות היישובים חסרי תחבורה ציבורית בתוקף למפרע

רקע

חיילת בשירות החובה הלינה על ההחלטה לשלול את ההכרה ביישוב שבו היא מתגוררת כחסר תחבורה ציבורית בתוקף למפרע מתחילת חודש דצמבר 2016, הגם ששלילת ההכרה כאמור הופצה רק בחודש ינואר 2017. מאחר שהחיילת לא הכירה את השינוי האמור, עשתה שימוש ברכב פרטי בחודשים האמורים, אך לא זוכתה בהחזרי הוצאות נסיעה.

ממצאים

ממצאי הבירור העלו, כי במסגרת קליטתה של החיילת ביחידתה במהלך חודש דצמבר 2016, ערך קצין משאבי האנוש ביחידה בדיקה בדבר זכאותה להחזרי הוצאות נסיעה. מעיון בטבלה שנשלחה לכלל גורמי הצבא באותה העת עלה, כי היישוב שבו מתגוררת החיילת מוכר כחסר תחבורה ציבורית, אולם במערכת הרישום לא ניתן היה לעדכן את זכאותה להחזרי הוצאות נסיעה בשל שגיאה.

לאחר שקצין משאבי האנוש ביחידה בירר את עניינה של החיילת עלה, כי היישוב שבו היא מתגוררת כבר אינו מוכר כחסר תחבורה ציבורית וכי נשלחה טבלה עדכנית בנושא זה לידיעת כלל יחידות הצבא במהלך חודש ינואר 2017. במסגרת טבלה זו נשללה ההכרה ביישוב כחסר תחבורה ציבורית החל מתאריך 1 בדצמבר 2016.

גורם המדיניות הרלוונטי מסר, כי במהלך חודש דצמבר 2016 נערכה בדיקה ונמצא, כי קיימת תחבורה ציבורית ליישוב שבו מתגוררת החיילת. לפיכך, הוחלט לשלול את ההכרה ביישוב כחסר תחבורה ציבורית בתוקף למפרע מתאריך 1 בדצמבר 2016. העדכון על כך הופץ בתאריך 11 בינואר 2017.

בעקבות הקבילה, הוחלט לשנות את מדיניות עדכון טבלת היישובים המוכרים כחסרי תחבורה ציבורית, כך שיישובים שיימצא כי קיימת בהם תחבורה ציבורית, תבוטל ההכרה בהם כחסרי תחבורה ציבורית ב-1 בחודש העוקב למועד הבדיקה.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שהוחלט לעדכן את טבלת היישובים המוכרים כחסרי תחבורה ציבורית בתוקף למפרע ולא ממועד הפצת הנוהל, דבר אשר לא אפשר לחיילת וליתר החיילים, המתגוררים ביישובים שהופסקה ההכרה בהם כחסרי תחבורה ציבורית, להיערך בהתאם.

נוכח זאת, המליץ הנציב לגורם המוסמך במרכז 'מופת', לפי שורת הצדק, כי החיילת תזוכה בהחזרי הוצאות נסיעה בגין התקופה שמתאריך 1 בדצמבר 2016 ועד לתאריך 11 בינואר 2017.

בנוסף, מעבר לצעדים שננקטו על-ידי גורם המדיניות, מצא הנציב לנכון להמליץ על תיקון מועד שלילת ההכרה ביישוב שבו מתגוררת החיילת כחסר תחבורה ציבורית, כך שמועד זה לא יהיה מוקדם מתאריך 11 בינואר 2017 – המועד שבו הופצה המדיניות האמורה.

321651/2 – טיפול בבקשות הנוגעות לתנאי שירותם של חיילים בדחיית שירות

רקע

חייל בשירות החובה הלין על כך שבקשותיו הנוגעות לתנאי שירותו (להלן: ת"ש), ובכלל זה בקשה להכיר בו כחייל המקיים אורח חיים טבעוני ובקשה להלנה מטעמי פרט, לא קיבלו מענה מגורמי הת"ש ב'מיטב' במהלך שהותו בדחיית שירות.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה מסר הגורם הרלוונטי ביחידת 'מיטב', כי במהלך השהייה בדחיית שירות לא ניתן היה להגיש בקשות בתחום הת"ש, אלא רק עם החזרה לשירות

פעיל. על כן, גורמי הת"ש המליצו לחייל לאסוף את כלל האישורים הנדרשים וציינו כי עם חזרתו לשירות פעיל, יגישו יחד עימו את כלל הבקשות הרלוונטיות.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שלא מתאפשר לחיילים השוהים בתקופת דחיית שירות להתחיל בטיפול בנושאי ת"ש עוד במהלך תקופה זו, הגם שהדבר יכול לסייע בהיערכות גורמי הצבא באופן מיטבי ומבעוד מועד לשיבוצם של חיילים אלו כאשר ישובו לשירות תקין, ואף למנוע אי-בהירות וחששות מצד החיילים בנוגע לטיפול בעניינם.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם המוסמך במרכז 'מופת' כי ייכנס בעובי הקורה וינקוט את הצעדים הארגוניים הנדרשים לשם מתן מענה לנושא זה.

321638/9, 323077/8 ו-322393/0 – תחילת הזכאות לשכר דירה ממועד הנישואים

רקע

מספר חיילים בשירות החובה הלינו על כך שלא שולמה להם השתתפות בשכר דירה החל ממועד נישואיהם.

הוראות הצבא

הוראות הצבא, כפי שהן מפורטות ב"ספר ניהול משרד תנאי השירות", קובעות כי ביום הגשת בקשה להשתתפות בשכר דירה, ייפתח "נוהל 30", ולפיו החייל נדרש להציג אישורים רלוונטיים בתוך 30 ימים. עוד נקבע בהוראות, כי בקשת שכר דירה תאושר החל מ-1 בחודש שבו הוגשה הבקשה, וכי בקשה בתוקף למפרע תוגש עם החייל רק אם קיים פער לא מוצדק בתאריכי זכאותו.

ממצאים

מבירור הקבילות בנושא זה עלה כי ככלל, שכר דירה לחיילים שנישאו מאושר החל מהמועד שבו הגישו את הבקשה להכיר במעמדם כנשואים, וזאת גם אם נישאו זמן רב קודם להגשת הבקשה ויש תעודת נישואין המעידה על כך, למעט מקרים חריגים שבהם הבקשה מאושרת בתוקף למפרע.

בהקשר זה עלה במהלך בירור הקבילות, כי במסגרת השתתפות הצבא בשכר דירה לאנשי הקבע, כמו גם בהטבות שכריות נוספות לאנשי הקבע, קיים הסדר שונה מהסיוע שנ ניתן לחיילי החובה, אשר מאפשר מתן החזרים בתוקף למפרע, ללא כל קשר למועד פנייתו של איש הקבע.

מסקנות והמלצות

הנציב סבר כי ככל שהמדובר בזכאות הנובעת מכוח מעמד אישי ולמעשה אינה כרוכה בבחינת נסיבות אישיות קודמות למועד פניית החייל, למעט כמובן הצגת חוזה שכירות תקף ותקין, יש מקום לבחון מדיניות זו בשנית וייתכן שיש מקום לאפשר הכרה בזכאותם של אותם חיילים נשואים לשכר דירה ממועד נישואיהם, ללא קשר למועד הגשת הבקשה מצידם.

נוכח זאת, המליץ הנציב על בחינת המדיניות האמורה לעיל מחדש. בעקבות כך, בתאריך 30 במרץ 2017 פורסם מסמך עדכון מדיניות, ובו צוין כי חייל בודד וחייל נשוי הזכאי לשכר דירה, יהיה זכאי להטבה זו החל מיום עדכון עובדת היותו נשוי ברישומי הצבא או מתחילת ההכרה בו כחייל בודד, בתנאי שהיה ברשותו חוזה שכירות תקין ובתוקף.

324557/8 – עדכון הפרט בעת תיקון יזום של רישום אישי במרכז 'מופת'

רקע

קצין בדרגת סגן בשירות הקבע הליון על כך שנוכה משכרו "מענק סקטוריאלי", מבלי שהדבר הובא לידיעתו, וכן כי בפנייתו בנושא למרכז 'מופת', נמסר לו כי ברישומי הצבא בעניינו עודכן כי אינו זכאי למענק.

ממצאים

במסגרת התגובות שהתקבלו לקבילה נמסר, כי הזכאות ל"מענק הסקטוריאלי" בעניינו של הקצין מעודכנת באופן ידני על-ידי גורמי מרכז 'מופת' ואינה מחושבת באופן אוטומטי. בחודש נובמבר 2016 נמצא כי נפלה טעות בזכאות למענקים אשר עודכנה לגבי הקצין עבור מספר תקופות. בעקבות זאת, שולמו לקצין מענקים בסכומים שהם מעבר לזכאותו.

כלקח מקבילתו של הקצין, הוחלט כי במקרים שבהם נערך עדכון ברישומי הצבא אשר יגרום לניכוי בשכר, יועבר עדכון על כך למוקד הטלפוני של מרכז 'מופת', על מנת שבעת פנייה של משרת הקבע, הוא יוכל לקבל מענה רלוונטי.

עוד נמסר, כי המערכת הממוכנת לחישוב השכר נמצאת בתהליך עדכון, כך שבמקרים הדומים לעניינו של הקצין, חישוב הזכאות למענקים ייעשה באופן ממוכן, באופן שיפחית את הסיכוי לטעות בחישוב.

מסקנות והמלצות

הנציב עמד על כך שמהבירור עלה כי שולמו לקצין מענקים בסכומים הגבוהים מאלה שהיה זכאי להם, ומשהתגלתה הטעות, הדבר תוקן. עם זאת, נתונים אלו לא הובאו לידיעתו של הקצין, והמסר אף לא הובא לידיעת מוקד השירות במרכז 'מופת', דבר אשר גרם לכך שלא קיבל מענה מספק בפנייתו אליהם.

נוכח האמור לעיל ונוסף על הצעדים שנקטו על-ידי גורמי מרכז 'מופת' למניעת הישנות מקרים דומים, מצא הנציב לנכון להמליץ לגורם המוסמך במרכז 'מופת', כי יפעל למיסוד נוהל שלפיו בעת עדכון רישומי הצבא על-ידי גורמי מרכז 'מופת', באופן הגורם לניכוי בדיעבד משכרו של הפרט, יעודכן הפרט על כך באופן יזום.

רקע

נגד בשירות הקבע הלין על כך שחויב בתשלום בגין עדכון זכאותו לרמת פעילות ג' בתוקף למפרע.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה עלה, כי באפשרות הנגד להגיש בקשה למחילת חובו לוועדה למחילת חובות בראשות מפקד מרכז 'מופת', באמצעות גורמי הסגל ביחידה שבה שירת. עם זאת, לטענת הנגד, פנייתו בעניין זה לא נענתה.

במסגרת בירורה של קבילה דומה עלה כי ככלל, הוועדה למחילת חובות מוכרת בקרב גורמי הסגל, אשר מודעים לעובדה כי יש להעביר את הבקשה למחילת החוב לטיפולו של הגורם המוסמך באגף כוח האדם, באמצעות הגורם המתאים במחלקת הסגל או במרכז 'מופת'. עם זאת, לא עלה בידי הגורמים הרלוונטיים להציג נוהל כתוב בנושא זה.

במהלך בירור הקבילה נידון עניינו של הקובל לפני הוועדה למחילת חובות.

מסקנות והמלצות

נוכח ממצאי הבירור בקבילה, המליץ הנציב לגורם הרלוונטי באגף כוח האדם, כי נוהל הפנייה לוועדה למחילת חובות בראשות מפקד מרכז 'מופת', המפרט את כלל ההליכים הנדרשים וכן את בעלי התפקידים האחראיים לכך, יוסדר ויופץ בקרב כלל בעלי התפקידים הרלוונטיים בצה"ל.

325494/3 – דיווח חופשה במקום היעדרות משירות שלא ברשות

רקע

חייל בשירות החובה הלין על כך שנוכו מזכאותו לימי חופשה מספר ימים שבהם למעשה נעדר מהשירות שלא ברשות, וזאת ללא ידיעתו וללא הסכמתו. בשל כך, לא התאפשר לחייל לצאת לחופשה בחו"ל, אף על פי שחודשיים קודם למועד שתוכנן לחופשה הבטיחה לו מפקדתו כי יוכל לצאת אליה.

פקודות הצבא

פקודת המטה הכללי 31.0701, שעניינה "יציאה לחוץ לארץ בזמן חופשה – חיילים בשירות סדיר ועובדי צה"ל", קובעת כי חייל המבקש לצאת לחו"ל לא ייטול על עצמו כל אחריות כספית עד לאישור היציאה על-ידי הסמכות המאשרת (במקרה של חייל חובה – מפקד בדרגת סגן-אלוף, לכל הפחות). כמו כן, כלל הגורמים הנוגעים להליך בקשתו של החייל לצאת לחו"ל, בכל הדרגים, יימנעו מלהבטיח לחייל כי בקשתו תאושר, עד למתן האישור בפועל על-ידי הסמכות המאשרת.

פקודת המטה הכללי 35.0402, שעניינה "חופשות לחיילים המשרתים בשירות חובה", קובעת כי חייל זכאי לחופשה שנתית כדי לאפשר לו הפסקה מתפקידי השגרה לצורך מנוחה.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי לאחר שהחייל ביקש לצאת לחו"ל, הבהירה לו מפקדתו כי הדבר מותנה ביתרת ימי חופשתו במועד הרלוונטי ותלוי באופן תפקודו, וכי יידרש, בין היתר, לאישורם של מפקד יחידתו ושל המפקד הממונה על היחידה.

בעקבות מספר מקרים שבהם החייל נעדר מהשירות ללא רשות, הודיעה לו מפקדתו, במסגרת שיחה טלפונית, כי ימי היעדרותו ייחשבו כימי חופשה שנתית, וזאת על מנת שלא לפגוע בו נוכח מצבו. לדברי החייל, הוא התנגד להחלטה זו, מאחר שביקש לשמור על יתרת ימי חופשתו.

גורמי המדיניות מסרו בהקשר זה, כי חייל הנעדר מהשירות שלא ברשות, אין לדווח לגביו כי שהה בחופשה. זאת, מאחר שניצול ימי החופשה נתון לבחירתו של החייל ולשיקול דעת מפקדיו.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב פגם בכך שימי היעדרותו של החייל מהשירות שלא ברשות דווחו כימי חופשה, בשעה שבפועל הדבר לא סוכם עימו מראש ואף אינו תואם את מטרת היציאה לחופשה כקבוע בפקודות הצבא. הגם שהנציב התרשם כי כוונת מפקדתו של החייל הייתה לסייע לו, הרי על פי כללי המנהל התקין ופקודות הצבא, לא היה מקום לדווח במקרה דנן כי החייל שהה בחופשה.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר על כך ולהמליץ לגורם המוסמך כי יפעל לתיקון רישומי הצבא בעניינו של החייל, כך שישקפו נאמנה את נוכחותו ביחידה במועדים הרלוונטיים, וכן כי יוודא הבהרת הכללים בנושא זה לכלל בעלי התפקידים אשר תחת אחריותו המקצועית.

בנוסף, המליץ הנציב לגורם המדיניות הרלוונטי, כי יפעל להפצת הבהרה בסוגיה האמורה בקרב כלל גורמי כוח האדם הנדרשים לעניין.

326084/1 – המדיניות לגבי עמידה לפני ועדה חילונית לדירוג מחקר ופיתוח

רקע

קצין בשירות הקבע הלין על העיכוב שחל בהצגת עניינו לפני הוועדה החילונית הפנימית לדירוג מחקר ופיתוח (להלן: דמ"ח), וכן על המדיניות שלפיה לא ניתן לגשת לוועדה הפנימית בטרם חלפו מספר חודשים מיום הזכאות. עוד הלין הקצין על המענה שקיבל לפניו למזכירת הוועדה החילונית בנושא זה.

פקודות הצבא

פקודת המטה הכללי 36.0108, שעניינה "דירוג מופ"ת – מחקר ופיתוח", קובעת כי הזכאות לדמ"ח, כמו גם העלאה בדרגת המחקר, תיקבע על-ידי הוועדה לדמ"ח. קצין שבקשתו לקבלת דמ"ח אושרה בהתאם לאמור בפקודה, יוכר כזכאי לדמ"ח מהמועד שקבעה הוועדה לדמ"ח, אך לכל המוקדם ממועד הגשת הבקשה על-ידי הקצין לגורם שנקבע לכך במרכז 'מופת', כאשר היא חתומה על-ידי מפקד בדרגת תת-אלוף לפחות.

כן קובעת הפקודה האמורה, כי מצא ראש אגף כוח האדם (להלן: אכ"א), כי מתקיימות נסיבות חריגות ומיוחדות, וכדי למנוע עוול העלול להיגרם לקצין הזכאי לדמ"ח, רשאי הוא לאשר חריגה מהוראות הפקודה, למעט חריגה מהחלטות מקצועיות של הוועדה לדמ"ח. החלטת ראש אכ"א תתקבל רק אם המליצה על כך הוועדה המייעצת, לפי הוראות הפקודה בעניין זה.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה נמסר, כי הוועדה החילונית הפנימית מתכנסת באופן תדיר ובהתאם לצרכים ולהיקף התיקים הממתינים לדיון לפני הוועדה. מדיניות הוועדה הפנימית נגזרת מההנחיות והתובנות שנלמדו לאורך זמן אל מול הוועדה הצה"לית, כאשר אחד מהנושאים הוא שהוועדה הצה"לית אינה רואה בעין חיובית את העובדה שמעלים תיקים לדיון במועד הראשוני לזכאות, אלא לאחר צבירת היקף עבודות מחקריות המקנות זכאות לדמ"ח.

ראש החטיבה שבה משרת הקצין מסר, כי בעקבות הנסיבות בטיפול בבקשתו לדמ"ח, קיים דיון בנוכחות יושב-ראש הוועדה החילונית הפנימית, מזכירת הוועדה הפנימית וקצין בדרגת אלוף-משנה, המרכז את פעילות הוועדה מול הקצינים. בדיון הובהר, כי בקשתו של קצין, אשר היקף עבודות המחקר שביצע מספק, תועלה לבחינת הוועדה הפנימית בהזדמנות הראשונה, וללא דחייה ללא סיבה מקצועית. כן סוכם בדיון, כי הוועדה תתכנס בתדירות שתאפשר הצגת מועמדים באופן ראוי, וכזה שלא דוחה את הצגת בקשתם בוועדה לטווח זמן של יותר מחודש.

מגורם המדיניות באכ"א נמסר, כי אין מניעה מהוועדות החילונית הפנימיות להתכנס לפני מועד הזכאות של קצין, ולעיתים אף עדיף להקדים את מועד התכנסות הוועדה הפנימית, כדי לאפשר לשפר את התיק, במידת הצורך. לצד זאת הובהר, כי המדיניות לגבי תדירות התכנסות הוועדות הפנימיות נמצאת בתחום אחריותן של היחידות.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא במקרה זה פגם בכך שלא התאפשר לקצין להגיש את בקשתו לדמ"ח לוועדה החילית הפנימית במועד הראשון שבו היה זכאי לכך. בעניין זה נחה דעתו של הנציב מהצעדים שננקטו על-ידי ראש החטיבה הרלוונטית למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד.

עם זאת, מצא הנציב מקום להמליץ לגורם המדיניות, כי יפיץ ליחידות הרלוונטיות הבהרה בעניין המדיניות המצופה מהיחידות לגבי תדירות כינוס הוועדות הפנימיות וכן לגבי מועד העלאת בקשות של קצינים לוועדות הפנימיות.

325819/1 – עדכון מספרי הטלפון של חיילים הזכאים לתווי שי

רקע

חייל בשירות החובה הלין על כך שלא ניתנו לו תווי שי בסך של 500 ש"ח לכבוד חג הפסח, אשר להם הוא זכאי מתוקף ההכרה בו כחייל בודד.

הוראות הצבא

נוהל העבודה, שעניינו "חוגגים בידדות – תווי שי לפסח 2017", קבע כי לקראת ערב חג הפסח התשע"ז, יזוכו החיילים הבודדים, נוסף על אוכלוסיות נוספות שפורטו בנוהל, בשי לחג בסך של 500 ש"ח. מימוש הזכאות ייעשה באמצעות "תו-הזהב", דרך יישום בטלפון הנייד.

עוד נקבע בנוהל, כי חיילים אשר היו זכאים לתוויים אלו בראש השנה 2016 והיישום מותקן בטלפון הנייד שלהם, נרשמו כנדרש והוטענה זכאותם – יקבלו באופן אוטומטי תו נוסף בסך של 500 ש"ח, אל מספר הטלפון הנייד שעימו הזדהו בפעם הקודמת.

בנוהל צוין כי על רכזת תנאי השירות (להלן: ת"ש) ביחידה לוודא עם החייל הרלוונטי, כי הוא מבין את אופן השימוש וביצוע ההרשמה. כמו כן נקבע, כי יש לוודא שמספר הטלפון הנייד המופיע בדוח הגזירה מעודכן עבור כל חייל אשר זכאי לתוויים אלו.

ממצאים

ממצאי הבירור העלו, כי אכן אירעה תקלה ביישום הטלפוני, ובעטייה לא קיבל החייל את התווים. התקלה נבעה מכך שמספר הטלפון הנייד של החייל לא עודכן ברישומי המערכת.

גורם המדיניות הרלוונטי מסר, כי חיילים אשר נתקלו בבעיה בעקבות כך שמספר הטלפון הנייד שלהם לא עודכן במערכות הצבא, התבקשו להעביר פנייה על-ידי סגל התייש ביחידתם לגורם המוסמך. תהליך העברת התו נדרש באישור משפטי מול החברה האזרחית המפעילה והתעכב בשל אישורים שנדרשו על-ידיה. עוד צוין, כי טרם החג נערכו הסברות לסגל התייש הבכיר על אודות הפעלת היישום והשימוש בתווים. כמו כן, דוח הזכאים לתווים הופץ לסגלי התייש. הגם שסגלי התייש לא הונחו קודם להפקת התווים לבדוק כי מספרי הטלפון של החיילים המופיעים במערכת הם עדכניים, היה מצופה מהם לעשות כן.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי הבירור, מצא הנציב לנכון להמליץ לגורם הרלוונטי לוודא השלמת הטיפול בהעברת התווים אל החייל בהקדם, וכן כי במסגרת הפצת נוהל העבודה לחג הבא יונחו סגלי התייש ומשאבי האנוש ביחידות לוודא מול כלל החיילים הזכאים, כי מספר הטלפון שלהם מעודכן ברישומי המערכת, עוד טרם הפקת התווים באמצעות היישום, וזאת על מנת למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד.

327451/1 – מתן הבטחה ללא סמכות בדבר אישור שכר דירה

רקע

חייל בשירות החובה הליון על כך שלאחר ששכר דירה, בקשתו להשתתפות בשכר דירה מטעמי מרחק נדחתה, אף על פי שטרם שכירת הדירה הובטח לו על-ידי גורמי תנאי השירות (להלן: תיש) ביחידתו כי זכאותו תאושר.

הוראות הצבא

הוראות הצבא, כפי שהן מפורטות ב"ספר ניהול משרד הת"ש", קובעות כי הלנה מטעמי מרחק נועדה לתת מענה לחייל, אשר תפקידו ייחודי והכשרתו הצבאית מחייבת שיבוץ ביחידה ספציפית, ולפיכך שובץ ביחידה פתוחה ללא סידורי לינה קבועים, כאשר מקום שירותו מרוחק מעל 100 קילומטרים ממקום מגוריו. החייל יוכל לבחור אחד מהפתרונות הבאים: הלנה בבית החייל או המרת ההלנה בשכר חדר.

כן הובהר בהוראות אלו, כי לא תאושר הלנה מטעמי מרחק לחייל שתפקידו אינו מחייב זאת, ויש לפעול לשינוי שיבוצו במידת הצורך.

ממצאים

ממצאי הבירור העלו, כי כאשר החייל פנה אל רכזת הת"ש ביחידתו בבקשה להגיש בקשה להשתתפות צה"ל בשכר דירה, מסרה לו הרכזת כי עליו להציג חוזה שכר דירה וטופס בקשה. לדברי הרכזת, היא סברה כי ניתן להגיש בקשה להלנה מטעמי מרחק וכן בקשה לשכר חדר במקביל, ולא הבינה כי יש להגיש קודם לכן בקשה להלנה.

החייל הדגיש כי חתם על חוזה שכר דירה למשך שנה עקב הנחיית סגל הת"ש ביחידתו דאז, ומשנודע לו כי זכאותו לא אושרה פעל על מנת לקצר את משך החוזה.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שרכזת הת"ש הנחתה את החייל להציג חוזה שכר דירה לצורך הגשת בקשה להשתתפות בשכר דירה, עוד בטרם הוגשה לגביו בקשה להלנה מטעמי מרחק. זאת, בניגוד להוראות הצבא בעניין זה, תוך שאף גרמה לו להוצאה כספית בגין שכר הדירה, עוד טרם שהזכאות אושרה על-ידי הגורמים המוסמכים.

בנסיבות אלה ועל פי שורת הצדק, המליץ הנציב לגורם המוסמך במרכז 'מופת' לאשר את זכאותו של החייל להלנה מטעמי מרחק ולשכר דירה למשך התקופה שבה שכר את הדירה, בהתאם להצגת האישורים הרלוונטיים מצידו.

כן המליץ הנציב על נקיטת צעדים ארגוניים ביחידתו של החייל, לשם מניעת הישנות מקרים דומים בעתיד.

324719/4 – עדכון בדיעבד בדבר שהייה בחופשת מחלת ילד

רקע

נגד בשירות הקבע הלין על כך שברישומי הצבא בעניינו עודכן כי מימש יום חופשה במועד מסוים, אף על פי שהציג בגינו אישור בדיעבד על שהייה בחופשת מחלת ילד.

פקודות הצבא

פקודת המטה הכללי 36.0413, שעניינה "חופשת מחלה ומענק בגין חופשת מחלה שלא נוצלה", קובעת כי חייל שנמצא בשירות הקבע שלושה חודשים ברציפות לפחות, ושהוא הורה לילד עד גיל 16 הנמצא בחזקתו, זכאי לחופשה בת שמונה ימים לכל היותר, על חשבון ימי חופשת המחלה שלו, בגין מחלת ילד.

הוראות הצבא, כפי שהן מפורטות ב"ספר ניהול משרד השלישות בשגרה" ואשר הופץ במהלך חודש ספטמבר 2016, קובעות כי משרת קבע אשר בעניינו דווח כי שהה בחופשת מחלה אשר איננה מחלה רגילה, נדרש להעביר את הטפסים והאסמכתאות הרלוונטיים תוך 30 ימים מתום חופשת המחלה. אם לא עשה כן, יירשם לגביו ניצול חופשה שנתית באופן אוטומטי.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה עלה, כי הנגד הציג את האישור בגין שהייתו בחופשת מחלת ילד כחמישה חודשים לאחר עדכון רישומי הצבא בדבר שהייתו ביום חופשה. על כן, הוחלט שלא לאשר עדכון זה בדיעבד ברישומי הצבא.

מסקנות והמלצות

הנציב ציין כי אף על פי שלא נסתרה מעניינו העובדה כי הנגד התעכב בהצגת אישור ימי המחלה לגורמי משאבי האנוש, הרי לטעמו, במקום שבו בסופו של דבר הוצגו האישורים הרלוונטיים, יש מקום לעדכן את רישומי הצבא בהתאם לכך.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם המדיניות הרלוונטי לתקן את רישומי הצבא בעניינו של הנגד, וכי אף יפעל לעיגון הנושא במסגרת מדיניות, תוך עדכון גורמי

משאבי האנוש הרלוונטיים. בהתאם לכך, אכן הוצאה איגרת המפרטת את האופן שבו יש לנהוג במקרים דומים, לרבות דרישת עריכת תחקיר מתאים.

327860/3 – זכאות לכרטיס 'כוכבים' בשירות החובה

אביה של חיילת בשירות החובה הלין על כך שלא נופק לבתו ציוד אישי או, לחלופין, כרטיס לרכישתו (כרטיס 'כוכבים') בעת גיוסה.

במסגרת בירור הקבילה נמסר, כי החיילים הזכאים לכרטיס 'כוכבים' הם אלה אשר התגייסו לצה"ל החל מתאריך 12 ביולי 2017. מאחר שהחיילת התחיילה במהלך חודש פברואר 2017, במסגרת מסלול הנח"ל, אך החלה בשירות פעיל לאחר חודש יולי 2017, לא עודכנה זכאותה לכרטיס 'כוכבים' ברישומי הצבא בעניינה.

בעקבות הקבילה הוחלט לתקן את רישומי הצבא לכלל החיילות המשתייכות למסלול הנח"ל, אשר התגייסו החל מתאריך 12 ביולי 2017, באופן שתעודכן זכאותן לכרטיס 'כוכבים'.

329264/6 – דיווח על חיילים משוחררים ממסלול בני ישיבות ההסדר, לצורך עדכון זכאותם לפטור מתשלום דמי הביטוח הלאומי

רקע

חייל שהשתחרר משירות החובה, שבו שירת במסגרת מסלול בני ישיבות ההסדר (להלן: בני"ש), הלין על כך שלא זוכה בפטור מתשלום דמי הביטוח הלאומי, כפי שזכאים לו חיילים משוחררים בחודשיים הראשונים לשחרור, מאחר שלא עודכן במערכות המוסד לביטוח לאומי כי הוא חייל משוחרר.

ממצאים

מעיון באתר המוסד לביטוח הלאומי במרשתת עלה, כי חייל משוחרר זכאי לפטור מתשלום דמי הביטוח הלאומי בחודשיים הראשונים לשחרורו משירות החובה. מבדיקה שנעשתה בנושא זה מול נציגי שירות מהמוסד לביטוח לאומי עלה, כי הפטור ניתן למי שמעודכן במערכות המוסד לביטוח לאומי כי הוא חייל משוחרר, כאשר העדכון נעשה באופן ממוכן על-ידי קובץ המועבר מצה"ל.

כן נמסר, כי אם פרטי החיילים אינם מעודכנים באופן תקין במערכות המוסד לביטוח לאומי, ניתן להציג מסמך מצה"ל המעיד על כך שמדובר בחייל משוחרר, ובהתאם לכך המערכות יעודכנו באופן ידני ויינתן הפטור בהתאם.

עוד עלה במסגרת הבירור, כי הקובץ המועבר למוסד לביטוח לאומי אינו כולל כיום תקופות שירות ללא תשלום של חיילי בני"ש, וכי בכוונת הגורמים הרלוונטיים לבחון את האפשרות לתקן את הקובץ בהתאם.

במהלך בירור הקבילה הועבר לחייל המשוחרר טופס רלוונטי לצורך הדיווח המתאים.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי הבירור, מצא הנציב פגם בכך שהמידע בדבר היות החייל משוחרר משירות צבאי לא הועבר על-ידי צה"ל למוסד לביטוח הלאומי, ולכן לא זוכה בפטור מתשלום דמי הביטוח הלאומי בחודשיים הראשונים לשחרורו.

לפיכך, מצא הנציב לנכון להמליץ לגורם הרלוונטי באגף כוח האדם, להשלים את תיקון הקבצים המועברים למוסד לביטוח לאומי לעניין אוכלוסיית החיילים המשוחררים ממסלול בני"ש, תוך עדכונו בדבר.

רקע

בן זוגה של חיילת בשירות החובה הלין על כך שלא עודכן על אודות העברתה לבסיס כליאה (להלן: בס"כ) אחר, הגם שתיאם מראש את הגעתו לבס"כ לצורך העברת ציוד אשר לו נדרשה החיילת.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי במועד הרלוונטי התקיימה העברת כלואים באופן חריג, אשר לגביה אמנם עודכנה החיילת, אך לא התאפשר לה ליידע את בן זוגה על אודות השינוי, כפי שמתאפשר בעת העברת כלואים שגרתית.

בעקבות זאת ציין מפקד הבס"כ, כי לצורך מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד, מצא לנכון להנחות כי ככל שיוחלט על העברת כלוא לבס"כ אחר בהתראה קצרה, באחריות גורמי חדר המבצעים בבסיס ליצור קשר טלפוני עם משפחת הכלוא ולעדכנה על כך. אם יתברר שמשפחת הכלוא כבר נמצאת בדרכה לבס"כ, יש לבטל את העברת הכלוא המתוכננת ולהשאירו בבס"כ הנוכחי.

מסקנות וסיכום

על יסוד ממצאי הבירור, מצא הנציב פגם בכך שלא נעשה כל ניסיון מצידם של גורמי הבס"כ לעדכן את בן זוגה של החיילת בדבר העברתה לבס"כ אחר. עם זאת, הנציב התרשם כי העברת החיילת נעשתה באופן חריג, ולנוכח הצעדים שנקט מפקד הבס"כ למניעת הישנות מקרים דומים, לא מצא מקום להתערבות נוספת מטעמו.

1/329233 – אי-עדכון נתוני יציאה וכניסה לארץ דרך בסיסי חיל האוויר

רקע

נגד בשירות הקבע הליון על כך שגורמי הפיקוד ומשאבי האנוש האמונים על יחידתו, לא פעלו מול משרד הפנים לצורך עדכון נתוני יציאתו וכניסתו חזרה לארץ דרך בסיסי חיל האוויר.

ממצאים

לצורך בירור הקבילה נדרש הנציב לתגובתו של קצין בדרגת תת-אלוף מחיל האוויר, אשר ערך פגישה עם גורמי רשות ההגירה לבחינת מקור התקלה. בעקבות זאת, נקבע אופן הטיפול הנדרש בין גורמי בקרת הגבולות בחיל האוויר ובין רשות ההגירה, לשם מניעת תקלה דומה בעתיד, וכדי לעדכן את הנתונים הנדרשים לגבי הנגד ולגבי שאר הטסים כדוגמתו.

מסקנות וסיכום

הנציב מצא פגם במקרה זה בהתנהלות גורמי בקרת הגבולות של חיל האוויר בעבודתם מול גורמי רשות ההגירה בעניין זה, בשעה שלא עדכנו כנדרש את גורמי רשות ההגירה בנוגע למועדי היציאה והכניסה לארץ דרך בסיסי חיל האוויר.

עם זאת, נוכח הצעדים שננקטו על-ידי גורמי חיל האוויר מול רשות ההגירה, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו, מלבד המלצתו לגורם המוסמך לכך כי יעדכנו עם השלמת הטיפול ועדכון הנתונים על אודות הנגד כנדרש.

שירות הקבע

במהלך שנת הדוח טופלו נושאים רבים ומגוונים בענייני שירות הקבע.

להלן פירוט הקבילות הנבחרות:

- 322339/3 – אי-עדכון התחייבות לשירות הקבע הנלווית לתמריץ שבוטל..... 220
- 324315/1 – הסדרת הזכות להגשת ערעור על החלטות בבקשה להתרת התחייבות שאינה "קשיחה"..... 221
- 323449/9 – קיצור פרק הזמן המזערי לדרגת רב-סרן למפקדי פלוגות מפקדה..... 222
- 321837/7 – המשך תהליך קיצור שירות למרות בקשת הפרט להפסיקו..... 223
- 327733/2 – קביעת זמנים סדורים למשך הטיפול בבקשה לחופשה ללא תשלום..... 226
- 325655/9 – דרגת סרן לרופאים הממלאים תפקיד המקביל לקצין רפואה חטיבתית..... 227
- 327944/5 – ניסיון קידום הליך שחרור מצה"ל ללא ביסוס מספק..... 229
- 328017/9 – אי-העברת בקשה להתרת התחייבות לטיפול גורמי הסגל ללא סמכות.. 231
- 329027/7 – אופן הטיפול בביטול התחייבות של עתודאיות לשירות הקבע..... 232

3/322339 – אי-עדכון התחייבות לשירות הקבע הנלווית לתמריץ שבוטל

רקע

קצין בשירות הקבע הליון על כך שלמרות שהחזיר כבר בשנת 2013 מענק (תמריץ), שאותו קיבל בגין תוכנית שירות, הרי התחייבותו לשירות הקבע בגין תוכנית השירות לא בוטלה כלל.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה עלה, כי ביטול תמריץ כשלעצמו אינו מעדכן באופן אוטומטי את מועד תום שירותו של משרת הקבע. על כן, גורמי החיל של הקצין, אשר הגישו בשנת 2013 בקשה לביטול התמריץ עבורו, היו אמורים להעביר גם בקשה לתיקון רישומי הצבא בנוגע למועד תום שירותו, וזאת לאחר שבקשתם לביטול התמריץ לגביו אושרה וטופלה על-ידי מחלקת הסגל.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב פגם בכך שאף על פי שבשנת 2013 כבר בוטל התמריץ שאליו התחייב הקצין מרישומי הצבא בעניינו והוא אף החזיר את כספי התמריץ כנדרש, לא בוטלה התחייבותו לשירות הקבע בגין תמריץ זה.

הנציב מצא כי ביטול התמריץ מרישומי הצבא אינו גורר באופן אוטומטי גם את ביטול ההתחייבות הנלווית לאותו התמריץ. הנציב התרשם כי אף על פי שנתון זה היה ידוע לגורמי הסגל באשר הם, לא פעלו גורמי הסגל בחיל של הקצין על מנת לבטל גם את התחייבותו בגין התמריץ.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר לגורם המוסמך בחיל על אופן ההתנהלות בנושא זה, על מנת שיופקו ממנו הלקחים המתבקשים למניעת הישנות מקרים דומים. כן המליץ הנציב לגורם הרלוונטי במחלקת הסגל, כי יפעל על מנת לעדכן את מדיניות הסגל, כך שכל בקשה לביטול תמריץ תכלול גם בקשה לביטול ההתחייבות לשירות הקבע הנלווית לתמריץ זה, תוך קביעת מועד תום השירות העדכני של משרת הקבע. כן המליץ הנציב לקבוע במדיניות הסגל, כי תיקון רישומי הצבא בנוגע לביטול התמריץ ובנוגע לעדכון מועד תום השירות בעקבות זאת – ייעשו יחדיו.

324315/1 – הסדרת הזכות להגשת ערעור על החלטות בבקשה להתרת התחייבות שאינה "קשיחה"

רקע

קצינה בשירות הקבע הלינה, בין היתר, על כך שאין אפשרות לערער על הליך בקשה להתרת התחייבות שאינה "קשיחה", כהגדרתה בפקודות הצבא, בשונה מבקשה להתרת התחייבות "קשיחה".

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי אכן אין נוהל ערעור על החלטות בבקשות להתרת התחייבות שאינה "קשיחה". למרות זאת, עניינה של הקצינה נבדק גם על-ידי קצין החיל הראשי שלה, אשר דן במקרה כבערעור, ובהמשך גם על-ידי ראש מחלקת הסגל באגף כוח האדם, אשר בחנה את ערעורה של הקצינה אך החליטה שלא לקבלה, מטעמים שאותם פירטה.

במקביל עדכנו גורמי מחלקת הסגל, כי במסגרת עדכון מדיניות הסגל תוסדר גם הזכאות להגשת ערעור לראש מחלקת הסגל על החלטות בבקשות להתרת התחייבות שאינה "קשיחה".

מסקנות והמלצות

הנציב מצא כי סוגיית זכות הערעור על החלטות בבקשות להתרת התחייבות שאינה "קשיחה" עתידה להיות מוסדרת במסגרת מדיניות הסגל, באופן שיהיה בו כדי לתת מענה למקרים מסוג זה בעתיד. על כן ולאור העובדה שבקשתה של הקצינה נבחנה בכל מקרה גם על-ידי גורם חיצוני לחיל שבו שירתה, לא מצא הנציב מקום להתערבות מטעמו.

323449/9 – קיצור פרק הזמן המזערי לדרגת רב-סרן למפקדי פלוגות מפקדה

רקע

קצינה בדרגת סרן בשירות הקבע הלינה על כך שלמרות שפקודות הצבא עודכנו בחודש אוקטובר 2016, באופן המאפשר קיצור פרק הזמן המזערי (להלן: פז"ם) לקידום לדרגת רב-סרן עבור מפקדי פלוגות מפקדה (להלן: מפ"ם), הרי בעקבות פנייתה בנושא זה נמסר לה כי נפלה "טעות סופר" בפקודה, וכי אין כל כוונה לאשר את קידומה בהתאם לנוסחה העדכני.

פקודות הצבא

פקודת המטה הכללי 32.0202, שעניינה "עקרונות קידום בדרגות הקצונה בצה"ל – בשירות הסדיר", כפי שעודכנה בחודש אוקטובר 2016, קובעת כי קצין שדרגתו סגן, הנושא מינוי סרן או רב-סרן בתפקיד מפ"ם, ובכלל זה מינוי ממלא-מקום בגדודים הסדירים ומקביליהם, יוכל לעלות בדרגה בקיצור פז"ם שלא יעלה על 12 חודשים – לדרגת סרן, או שמונה חודשים – לדרגת רב-סרן.

ממצאים

במסגרת התגובות לקבילה נמסר, כי בשל טעות אנוש התווספו לפקודת המטה הכללי 32.0202 המילים "או שמונה חודשים – לדרגת רב-סרן", הגם שלא הייתה כוונה לעשות כן מלכתחילה. בשל כך, ביקשו גורמי מחלקת הסגל לתקן בנוהל מקוצר את הפקודה האמורה. עוד נמסר, ללא קשר ל"טעות הסופר" בפקודה שפורסמה, כי החיל הרלוונטי פועל מול מחלקת הסגל לשינוי הפקודה באופן שיאפשר קיצור פז"ם לדרגת רב-סרן לקצינים במינוי מפ"ם אשר לא זוכו בעבר בקיצור פז"ם לדרגת סרן.

במסגרת חוות דעת של הפרקליטות הצבאית צוין, כי אין המדובר במקרה זה ב"טעות קולמוס" – קרי: טעות המביאה לתוצאה אבסורדית וחסרת היגיון בפרשנות הטקסט – אלא בטעות אשר עשויה להביא לתוצאה בלתי רצויה או בלתי סבירה בלבד. טעות מסוג זה אינה מובילה לביטולה של ההוראה לחלוטין, ויש לערוך במקרה זה מבחן של איזון אינטרסים. באיזון שבין השיקולים השונים, סברו גורמי הפרקליטות כי משקלם של השיקולים המצביעים על הצורך בקיום הפקודה כלשונה, כפי שתוקנה, הוא גדול יותר. מכאן, לדבריהם,

שלא ניתן להתעלם מן התיקון שנעשה בפקודה, גם אם בטעות יסודו, ויש להעניק לקצינה הקובלת את הדרגות בהתאם לקיצור הפז"ם שנקבע בפקודה השגויה.

לאחר דיון שנערך בראשות הנציב, שבמסגרתו הובן כי הפקודה האמורה תעודכן ותובהר ברוח סיכום שאליו הגיעו ראש מחלקת הסגל וקצין החיל הראשי הרלוונטי, החליטה ראש מחלקת הסגל לקדם את הקצינה הקובלת ואת יתר המפ"מים לדרגת רב-סרן בקיצור פז"ם של שמונה חודשים, ומועד קידומם לדרגה זו אכן עודכן בתוקף למפרע בהתאם.

מסקנות וסיכום

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב כי אכן היה מקום לקדם את הקצינה בקיצור פז"ם של שמונה חודשים לדרגת רב-סרן, וזאת בהתאם לנוהל מפ"מים כקבוע בנוסחה הנוכחי של פקודת המטה הכללי 32.0202, אשר אף אם תיקונה נעשה בשוגג, הרי פרשנותה על-ידי הקצינה הייתה סבירה בנסיבות העניין.

מאחר שבסופו של דבר עניינה של הקצינה בא על תיקונו, כמו גם עניינם של קצינים נוספים במצב דומה, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו במקרה דנן.

321837/7 – המשך תהליך קיצור שירות למרות בקשת הפרט להפסיקו

רקע

נגד בשירות הקבע הלין על כך שחרף בקשתו להפסיק את תהליך שחרורו, אשר החל ביוזמתו, הנחה מפקדו הממונה שלא לעצור את התהליך, החלטה שהובאה לידיעת הנגד רק בשלב מאוחר. בעקבות זאת, נדרש הנגד להשיב סכומי כסף בגין קיצור שירותו ולהשתחרר מהשירות.

תשתית משפטית

פקודת המטה הכללי 31.0205, שעניינה "שירות קבע – הארכה וסיום", קובעת כדלקמן:

1. חייל בשירות הקבע, שהודיע על הפסקת שירות הקבע, יהיה רשאי לבטל הודעה זו עד חמישה-עשר ימים לפני מועד שחרורו המתוכנן.
2. בקשה לביטול הפסקת שירות תועבר בערוצי הפיקוד למחלקת הסגל (להלן: מחה"ס).
3. אם החייל הוא נגד, ראש מנהל הנגדים במחה"ס יהיה רשאי להחליט אם להיענות לבקשת הביטול, אם לאו.
4. אם הגיעה הבקשה במועד הקצר מחמישה-עשר ימים – תעבור הבקשה להחלטת ראש מחה"ס.

הסוגיה המשפטית שעלתה מהקבילה מוצאת ביטוי בספרות המשפטית ובפסקי דין שונים במסגרת דוקטרינת הבטלות היחסית – ועל פיה, פעולה שלטונית שנעשתה בניגוד לחוק (או במקרה דנן פקודות הצבא) לא תיחשב בטלה, אם התוצאה הסופית שלה לא הייתה משתנה אם הפעולה הייתה מתבצעת כדין. השימוש בדוקטרינה זו נעשה ככלל, תוך הפעלת שיקול דעת שיפוטי בבחינת כל מקרה לגופו.

ממצאים

ממצאי הבירור העלו, כי לאחר הגשת בקשה להתרת התחייבות ביוזמת הפרט, קיבל הנגד את תוצאות בירור החבויות וביקש לעצור את הליך שחרורו. מפקדו הממונה של הנגד הורה לקצינת משאבי האנוש שלא להפסיק את תהליך התרת התחייבותו של הנגד, וזאת משום שכבר מונה לו מחליף. המפקד ציין, כי טרם בקשתו של הנגד להתיר את התחייבותו הוצעו לו מספר תפקידים, מאחר שמפקדיו היו שבעי רצון מתפקודו. לדבריו, תהליך קיצור השירות נעשה מול גורמי כוח האדם, לרבות החלטתו של המפקד שלא להפסיק את התהליך למרות בקשתו של הנגד.

עוד העלה הבירור כי סיכום הריאיון שנערך לנגד, שבמסגרתו צוין כי המפקד הממונה החליט להמשיך בהליך קיצור השירות, למרות בקשת הנגד לעצור את התהליך, אכן הגיע אל גורמי הסגל הרלוונטיים, אולם בבדיקה נוספת מול היחידה נמסר להם כי ניתן להמשיך בהליך השחרור. בהקשר זה נמסר, כי חודדו הנהלים בקרב גורמי כוח האדם ביחידות החיל, לגבי האופן שבו יש לנהוג במקרה שבו משרת קבע מבקש להפסיק את הליך קיצור שירותו.

לאחר בחינת עניינו של הנגד במהלך בירור קבילתו על-ידי גורמי מחה"ס, נמסר כי הטיפול בבקשתו לעצור את תהליך קיצור שירותו נעשה שלא בהתאם לפקודות הצבא. עם זאת, לדבריהם, אף אם תהליך היה מתבצע כשורה ובקשתו של הנגד להפסיק את התהליך הייתה מגיעה לבחינת מחה"ס כנדרש על פי פקודות הצבא, היא ככל הנראה הייתה נדחית והליך שחרורו היה ממשיך.

הובהר, כי הנגד אישר בחתימתו כי ידוע לו שיידרש להשיב את סכומי הכסף שקיבל, הן בתחילת הליך השחרור והן בהמשכו. מכאן, שהיה מודע למשמעות חובו, גם אם לא לסכום המדויק. במצב דברים זה, שבו משרת הקבע מאשר את קיום חובותיו והמערכת נערכת לשחרור בהתאם, לא ניתן לעצור את הליך קיצור השירות.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב פגם חמור בכך שבקשת הנגד לעצור את הליך קיצור השירות, בעת שנמסרו לו המשמעויות המדויקות של החבות הכספית בעקבות בקשה זו, לא הועברה לבחינת מחה"ס בהתאם לפקודות הצבא.

הנציב ציין, כי בתהליך אשר יש לו השפעה מהותית ומשמעותית על משרת הקבע, על הגורמים השונים בתהליך לוודא כי כל השלבים בתהליך מבוצעים כנדרש ועל פי פקודות הצבא, דבר אשר ככל הנראה לא נעשה במקרה זה – לא מצד המפקד הממונה על הנגד ולא מצד גורמי הסגל הרלוונטיים.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר למפקד הממונה על התנהלותו והמליץ כי יפיק את הלקחים הנדרשים על מנת למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד.

כן מצא הנציב מקום להסב את תשומת ליבו של גורם הסגל המוסמך לאחריות המוטלת אף על גורמי הסגל במקרה מסוג זה, וכן המליץ כי ינקוט את הצעדים הארגוניים הנדרשים על מנת לוודא כי מקרים דומים לא יישנו.

בנוסף, המליץ הנציב לגורם המוסמך במח"ס לרענן בקרב גורמי הסגל וכוח האדם בצבא את הנהלים הנוגעים לבקשות הפרט להפסקת הליכי קיצור שירות, תוך הנחיה להעביר את המסרים למפקדים הרלוונטיים, על מנת למנוע אי-בהירות בנושא זה.

לצד זאת, הנציב התרשם כי בעת שבה הנגד ביקש לקצר את שירותו, הוא היה מודע לכך שיידרש להשיב סכומי כסף ששולמו לו במסגרת תוכנית השירות אשר לה

התחייב, ועל כך אף הצהיר במסגרת ההליך המפורט לעיל. על כן, חרף הפגמים בתהליך קיצור שירותו של הנגד, ציין הנציב כי נראה שניתן להחיל במקרה זה את דוקטרינת הבטלות היחסית, כך שבסופו של דבר, אף אם התהליך היה נעשה באופן תקין, הרי למחאה"ס נתונה הסמכות על פי פקודות הצבא שלא לקבל את בקשתו של משרת הקבע לקצר את שירותו, בשל ההשלכות הברורות שיש לכך על היערכות המערכת. הנציב התרשם כי ייתכן שכך או כך, בקשתו של הנגד להפסקת הליך קיצור השירות הייתה נדחית. לפיכך, לא התערב הנציב בהיבט זה.

327733/2 – קביעת זמנים סדורים למשך הטיפול בבקשה לחופשה ללא תשלום

רקע

קצינה בשירות הקבע הלינה, בין היתר, על כך שלא אושרה לה חופשה ללא תשלום (להלן: חל"ית) לתקופה של שלוש שנים, כמשך שליחותו של בעלה לחו"ל, וכי נדרשה תחת זאת לצאת לגמלאות בתום חל"ית של שנה בלבד.

ממצאים ומסקנות

מבירור הקבילה עלה, בין השאר, כי הטיפול הראשוני בבקשתה של הקצינה לצאת לחל"ית ממושכת, נוכח יציאתו של בעלה לשליחות בחו"ל, היה ארוך ובלתי סביר. מאחר שהמענה הראשוני שניתן לקצינה ממפקדה התבסס על עמדת החיל – ולפיה יתאפשר לקצינה לצאת לחל"ית של כשנה, עד הגיעה לגיל 42, ואז לשחררה מצה"ל – שהייתה ידועה כבר במועד הגשת הבקשה, הרי את התשובה בנושא זה ניתן וראוי היה לתת למפקדה במועד מוקדם יותר, על מנת שהקצינה תוכל לכלכל כיאות את צעדיה.

הנציב לא מצא ממש בטענה כי העיכוב נבע, ככל הנראה, מהדיונים ומהשיחות שנערכו בנושא בין גורמי החיל לבין גורמי מחלקת הסגל ומשרדו של בעלה של הקצינה. לראיה, כי הפנייה הרשמית הראשונה למחלקת הסגל בנושא זה נעשתה רק בחודש מאי 2016, לאחר שכבר ניתנה לקצינה תשובת מפקדה בנוגע לעמדת החיל.

כן מצא הנציב פגם בכך שזכות הערעור של הקצינה על ההחלטה להוציאה לגמלאות לא צוינה באופן מפורש בסיכום הריאיון החילי שנערך לה בנושא זה, אף אם הוצגה לה במהלך הריאיון. בהקשר זה מצא הנציב כי הופקו הלקחים המתבקשים בחיל בעקבות מקרה דומה, כך שזכות הערעור מתווספת לסיכומי ראיונות פרישה שבהם מועלה הנושא במהלך הריאיון.

המלצות

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר לגורם הרלוונטי בחיל על ההתנהלות האמורה בחיל לגבי הקצינה, וכן המליץ כי יינקטו צעדי ההסברה והלמידה הנדרשים בחיל למניעת הישנות מקרים דומים.

כן המליץ הנציב לגורם המוסמך במחלקת הסגל, כי יודא שייקבעו במדיניות הסגל בצה"ל זמנים סדורים וברורים למשך הטיפול בבקשה לחל"ת.

325655/9 – דרגת סרן לרופאים הממלאים תפקיד המקביל לקצין רפואה חטיבתי

רקע

קצין בשירות הקבע, המשרת כרופא בכיר ביחידתו, הלין על כך שלא קודם לדרגת סרן בהתאם לנוהל קציני רפואה חטיבתיים (להלן: קרפ"חים).

פקודות הצבא

הוראת קבע אגף כוח האדם (להלן: הק"א) 32-02-21, שעניינה "מסלול הכשרה, קידום ושירות לרופאים בשירות הסדיר", ומסמך מדיניות מחלקת הסגל משנת 2013, שעניינו היחידות והתפקידים המזכים לצורך הק"א 32-02-21, קובעים כי לקצין רפואה בשירות החובה שמונה לתפקיד קרפ"ח ומקביליו, תוענק דרגת סרן (להלן: דרגת סרן רגילה) מיום קבלת המינוי, ובתנאי שהשלים שנה לפחות בתפקיד קצין רפואה גדודי ומקביליו, ושנה לפחות בדרגת כתף סגן והוסמך בקורס קרפ"חים חילי. לקצין רפואה כאמור שטרם הוסמך בקורס קרפ"חים, תוענק דרגת סרן ייצוג.

ממצאים

בירור הקבילה העלה, כי תפקידו של הקצין ביחידתו מזכה בדרגת סרן רגילה בנוהל קרפ"חים, בתנאי שהרופא הוסמך בקורס קרפ"חים. עם זאת, חיל הרפואה הוציא לקורס קרפ"חים קצינים שסוכמו לתפקידי קרפ"ח בלבד, בעוד קצינים שסוכמו לתפקיד המקביל לקרפ"ח, דוגמת הקצין הקובל ומפקדי מרפאות בחיל, לא יצאו לקורס זה.

במהלך חודש דצמבר 2016 נערכה פגישה בין ראש מחלקת הסגל לקצין הרפואה הראשי, ובמסגרתה הוצגה בקשת חיל הרפואה להכיר בקצינים המשובצים כמפקדי מרפאות ומוכשרים לכך, כזכאים לדרגת סרן רגילה בנוהל קרפ"חים ולא לדרגת ייצוג בלבד, חרף היותם בוגרי הכשרת מפקדי מרפאות ולא קורס קרפ"חים. נוכח בקשה זו, ביקשה ראש מחלקת הסגל לבחון את אפשרות איחוד ההכשרות, את עדכון הק"א 32-02-21 ואת בחינת "דור המעבר" לעניין החלת הנוהל, תוך מיפוי תקדימי עבר והשלכות רוחב.

בסופו של דבר, הוחלט כי קורס קרפ"חים יכיל גם מגמת מפקדי מרפאות, שאליה יופנו כל הרופאים שסוכמו לתפקידי קרפ"ח ומקביליו. כמו כן, ראש מחלקת הסגל החליטה לאפשר לכל הקצינים שטרם קיבלו דרגת סרן רגילה – ובכלל זה גם לקצין הקובל – קידום לדרגה זו בדיעבד, וזאת מהמועד שבו עמדו בתנאי הזכאות לדרגה אף ללא מעבר קורס קרפ"חים. הובהר, כי משמעות הקידום היא לצורך צבירת פרק הזמן המזערי לדרגת רב-סרן בלבד וללא הטבה כספית בגין תקופה זו.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי הברור, מצא הנציב כי הקצין אכן עמד בתנאי הסף לקידום לדרגת סרן רגילה בנוהל קרפ"חים, בהיותו ממלא תפקיד המקביל לתפקיד קרפ"ח על פי מדיניות מחלקת הסגל, למעט התנאי של מעבר קורס קרפ"חים.

עם זאת, הנציב מצא כי חיל הרפואה נהג להוציא לקורס זה קצינים שסוכמו לתפקיד קרפ"ח בלבד ולא אפשר את הוצאתם לקורס של מקביליהם בתפקיד, דוגמת הקובל ודוגמת מפקדי מרפאות. בכך למעשה נמנעה מהקצין ומעמיתיו אפשרות הקידום לדרגת סרן רגילה, באופן שפגע במועד קידומו האפשרי לדרגת רב-סרן.

מאחר שבמהלך בירור הקבילה ניתן מענה כולל לסוגיה העקרונית שעלתה מקבילתו של הקצין וכן מענה פרטני לאוכלוסיית "דור המעבר", שעימה נמנה הקצין, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו, למעט המלצתו לגורמים הרלוונטיים במחלקת הסגל ובחיל הרפואה, כי יודאו שקידומו של הקצין לדרגת סרן רגילה בדיעבד תעודכן כנדרש ברישומי הצבא בעניינו.

327944/5 – ניסיון קידום הליך שחרור מצה"ל ללא ביסוס מספק

רקע

נגד בשירות הקבע הלין על ההחלטה להמשיך בהליך שחרורו מצה"ל, אשר החל ביוזמתו, וזאת אף על פי שביקש לחזור בו מבקשתו זו.

פקודות הצבא

פקודת המטה הכללי 31.0205, שעניינה "שירות קבע – הארכה וסיום", קובעת כי חייל בשירות הקבע, שהודיע על הפסקת שירות הקבע, יהיה רשאי לבטל הודעה זו עד חמישה-עשר ימים לפני מועד שחרורו המתוכנן. בקשה לביטול הפסקת שירות של נגדים תועבר בערוצי הפיקוד למנהל הנגדים במחלקת הסגל. ראש מנהל הנגדים יהיה רשאי להחליט אם להיענות לבקשת הביטול, אם לאו.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי הנגד ביקש תחילה להשתחרר משירות הקבע עקב בעיות משפחתיות. בתגובה נמסר לנגד כי ייעשה ניסיון למצוא עבורו תקן פנוי ביחידות עורפיות, על מנת לסייע לו, אך לאחר שלא נמצא תקן פנוי והחל ההליך לשחרורו, שינה הנגד את דעתו והחליט כי אינו מעוניין להשתחרר. למרות זאת, מפקדיו של הנגד החליטו להמשיך לקדם את תהליך שחרורו, וזאת בטענה לאי-תפקוד מקצועי מצידו, חוות דעת תקופתית לא גבוהה וכן נוכח חוסר יציבותו בנוגע להמשך שירותו הצבאי.

ראש מנהל הנגדים במחלקת הסגל בחנה את בקשתו של הנגד לחזור בו מהשחרור ביוזמתו ואישרה אותה. זאת, בהתבסס על חוות הדעת לגביו לאורך יותר מ-12 שנות שירות בדרג הנפרס ובהיעדר מחליף ממשי אשר סוכם להחלפתו, כמו גם היעדר לחוות זמנים ממשיים להחלפה.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא כי ההחלטה להמשיך בהליך שחרורו של הנגד משירות הקבע, הגם שהליך זה החל ביוזמת הנגד והוא ביקש לחזור בו מהבקשה תוך זמן קצר, נעשתה בהתאם לקבוע בפקודות הצבא והועברה לבחינת הגורם המוסמך לכך – ראש מנהל הנגדים במחלקת הסגל.

כן התרשם הנציב כי כלל מפקדיו של הנגד הצביעו על אי-עמידתו בתוכנית העבודה ועל ירידה משמעותית בתפקודו בתקופה האחרונה, באופן שהוביל להחלטה על דירוגו החילי הנמוך. על כן, לא מצא הנציב מקום להתערבותו בסוגיה זו.

עם זאת, הנציב מצא טעם לפגם בניסיון לקשור בין אי-הצלחתו המקצועית של הנגד בעת האחרונה ובין היבטים אחרים הנוגעים אליו, אשר לא היו מבוססים באופן מספק, עד כדי ניסיון להצביע על תפקוד לקוי ובעיות משמעת לאורך זמן, כחלק מהבסיס להחלטה להמשיך בהליך שחרורו.

כך, למשל, הועלו לגבי הנגד טענות בדבר התנהלות משמעתית בעייתית, העברה מיחידות בשל תפקוד לקוי וחוות דעת לא טובה. מעיון ברישומי הצבא ובתגובותיהם של מפקדיו של הנגד, לא נמצאו כל תימוכין ממשיים לטענות אלו. לא היה כל מקום לקשור בין תפקודו המקצועי של הנגד בעת האחרונה לבעיות משמעת, כשם שלא ניתן לייחס לחוות הדעת האחרונה לגביו, אשר בה אמנם לא הוערך באופן גבוה ביותר אך גם לא הוערך במסגרתה באופן נמוך במיוחד, כחוות דעת המצביעה על תפקוד לקוי ובוודאי לא לאורך זמן. אף ראש מנהל הנגדים ציינה את חוות הדעת לגבי הנגד במשך 12 השנים האחרונות כבסיס להחלטתה שלא לשחררו בעת הזו.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להציג את מסקנותיו אלו לבעל התפקיד הבכיר הרלוונטי בחיל הממונה על הנגד, על מנת שילמד את הנושא לעומק וייקח את הדברים לתשומת ליבו, טרם שיוחלט על נקיטת הליכים כלשהם הנוגעים להמשך שירותו של הנגד.

רקע

נגד בשירות הקבע הלין על כך שלמרות שהגיש במהלך שנת 2016 בקשה להתרת התחייבותו לשירות הקבע בגין תמריץ שעליו חתם, סירב הקצין המקצועי הממונה עליו באוגדה לשחררו ולהעביר את טופס הבקשה להמשך טיפול, כנדרש, אף על פי שהקצין היה אמור להיות גורם ממליץ בלבד על הבקשה. עוד טען הנגד כי גם טופס בקשה נוסף שהגיש, במהלך שנת 2017, לא נענה בחיוב על-ידי מפקדו המקצועי ביחידה וכן על-ידי אותו קצין מקצועי באוגדה, אף על פי שהם גורמים ממליצים בלבד, ולא הועבר להמשך טיפולם של הגורמים המוסמכים.

פקודות הצבא

הוראת הפיקוד העליון 3.0501, שעניינה "שירות קבע בצה"ל", כנוסחה במועד הרלוונטי לעניינו של הנגד, קבעה כי חייל בשירות הקבע, למעט חייל הנמנה עם אוכלוסייה שלגביה נקבע אחרת בפקודות הצבא [הנגד הקובל לא נמנה עם אוכלוסייה חריגה זו – י"ב], יוכל להפסיק את שירותו לפני התאריך שנקבע כתאריך תום שירותו, כמפורט בהוראה.

כן קובעת ההוראה, כי אם הודיע חייל, כאמור, שרצונו להפסיק את שירותו – יורו הרמטכ"ל, או מי שהוסמך לכך על-ידי, ובכלל זה ראש מחלקת הסגל וקציני החיל הראשיים, על סיום שירותו במועד שייקבע. מועד זה לא יהיה מאוחר משנה מיום קבלת ההודעה. על אף האמור לעיל, ניתן להורות על סיום השירות במועד המוקדם משנה מיום ההודעה, ובתנאי שתאריך סיום השירות מקובל על דעת החייל בשירות הקבע ועל דעת מפקדת קצין החיל הראשי.

ממצאים

בירור הקבילה העלה, כי הקצין המקצועי באוגדה אמנם הודיע לנגד כי אינו מסכים לשחררו, משיקולים שונים, כאשר לדבריו הנגד שינה את דעתו פעמים מספר והיו לו בקשות וסיבות שונות.

כן נמסר כי התגלו פערים בין האוגדה לפיקוד ולחיל הממונה בתהליך בקשתו של הנגד להפסיק את שירותו, והופקו לקחים ממקרה זה בהתאם. בהמשך, הוחלט לשחרר את הנגד מהשירות, כבקשתו.

מסקנות וסיכום

הנציב מצא פגם בכך שבקשותיו השונות של הנגד לקיצור שירות לא הועברו על-ידי הקצין המקצועי באוגדה להמשך טיפולם של הגורמים המוסמכים בפיקוד ובחיל, באופן שמנע מהנגד לממש את זכותו על פי פקודות הצבא להתרת התחייבות ולקצר את שירותו תוך שנה ממועד הבקשה הראשונה שהגיש בנושא זה. לא היה בסמכותו של הקצין להותיר את הבקשה ברשותו, שכן אין הוא משמש אלא גורם ממליץ על הבקשה.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר לקצין על אופן התנהלותו במקרה זה, על מנת שיפיק את הלקחים המתבקשים וימנע מהישנות מקרים דומים.

329027/7 – אופן הטיפול בביטול התחייבות של עתודאיות לשירות הקבע

רקע

קצינה עתודאית הלינה על כך שלמרות שהגורם המוסמך באגף כוח האדם (להלן: אכ"א) אישר את הוצאתה ממסלול העתודה האקדמית ואת ביטול התחייבותה בגין המסלול עוד בחודש יולי 2017, הרי שירות החובה ושירות הקבע שלה טרם קוצרו, באופן אשר מנע ממנה קבלת שכר קבע, על פי זכאותה.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי משך שירות החובה של הקצינה היה אמור להתעדכן ל-24 חודשים, במקום 36 חודשים, בעוד משך שירות הקבע שלה היה אמור להתעדכן לשנה אחת בלבד בגין יציאתה לקצונה, במקום שלוש שנים. עוד התברר, כי מאחר שהקצינה כבר הוצאה ממסלול העתודה, לא היה באפשרותם של גורמי אכ"א לעדכן את משך שירותה, ובמהלך בירור הקבילה נעשתה פנייה בנושא זה למחלקת הסגל.

בנוסף נמסר, כי עדכון משך התחייבותה של הקצינה לשירות הקבע הותנה בתיקון משך שירות החובה על-ידי גורמי 'מיטב', אשר לא הצליחו לעשות כן מטעמים טכניים. בסופו של דבר, גורמי מחלקת הסגל תיקנו הן את משך שירות החובה של הקצינה והן את משך שירות הקבע שלה.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב פגם חמור באופן הטיפול בתיקון רישומי הצבא בעניינה של הקצינה, אשר ארך למעלה מארבעה חודשים ולא הושלם עד למועד כניסתה לשירות הקבע, הגם שהוועדה באכ"א שקבעה את הצורך בתיקון הרישומים לגביה נערכה למעלה מחודש וחצי לפני כניסתה הצפויה של הקצינה לשירות הקבע. בעקבות כך, לא שולם לקצינה שכר קבע במועד ואף חל עיכוב בזכאותה לרכיבי שכר שונים.

ניכר כי גורמי הצבא לא יכלו להצביע על הגורם המוסמך לחשב את משך שירות החובה של קצינה שהתחייבותה למסלול העתודה בוטלה או על הגורם המוסמך לעדכן את רישומי הצבא בעניינה, הן לעניין משך שירות החובה והן לעניין משך שירות הקבע, שאותם היה נדרש לעדכן נוכח הוצאתה ממסלול העתודה.

ניתן להניח כי מקרה מסוג זה של ביטול התחייבות עתודאית לשירות הקבע כבר אירע או טופל בעבר. נוכח זאת, לא ברור מדוע נתקלו גורמי הסגל השונים אשר טיפלו בקבילה בקשיים בתיקון הרישומים בעניינה של הקצינה, באופן שגרם לפגיעה מיותרת בפרט.

נוכח זאת, המליץ הנציב לגורם הרלוונטי באכ"א כי יופקו הלקחים הנדרשים בעקבות מקרה זה ויינקטו הצעדים הארגוניים המתבקשים למניעת הישנות מקרים דומים, ובכלל זה קביעת כללים ברורים וסדורים לטיפול במקרים מסוג זה בעתיד.

סדרי שירות המילואים

במהלך שנת הדוח טופלו נושאים רבים ומגוונים בענייני סדרי שירות המילואים.

להלן פירוט הקבילות הנבחרות :

- 323250/1 – רישום לקוי של ימי שירות מילואים פעיל.....236
- 325753/2 – אי-פרסום מינוי לקצין בשירות מילואים.....237
- 324256/7 – אי-רישום ימי שירות מילואים פעיל כנדרש.....237
- 329405/5 – אי-מתן אישור הסמכה למקצוע צבאי במילואים.....238
- 330144/7 – ליקויים בזימון למילואים וברישום ימי שירות מילואים פעיל.....239

323250/1 – רישום לקוי של ימי שירות מילואים פעיל

רקע

קצין מילואים הלין על כך שלא עודכנו ברישומי הצבא בעניינו ימי שירות מילואים פעיל (להלן: שמ"פ) משנת 2012 ומשנת 2016.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה נערכה בדיקה מול מספר גורמים אשר נכחו בשמ"פ בשנת 2012, אשר ציינו כי הם זוכרים שאיש המילואים לקח חלק בשמ"פ האמור. לפיכך, ככל הנראה, השמ"פ לא עודכן ברישומי הצבא בעניינו בשל כשל בתחום משאבי האנוש.

בעקבות בירור הקבילה, הועברו ממצאי הבדיקה והלקחים לכלל גורמי הקישור ביחידה, לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד. במקביל, עודכנו ברישומי הצבא ימי השמ"פ שביצע איש המילואים בשנת 2016.

מסקנות וסיכום

הנציב מצא פגם בכך שימי השמ"פ שבהם השתתף איש המילואים לא עודכנו כנדרש ברישומי הצבא בעניינו, וזאת הן בשנת 2012 והן בשנת 2016. עם זאת, נוכח חלוף הזמן, לא ניתן היה להתחקות אחר הסיבה לכך.

בנוסף, הנציב התרשם כי בינתיים עודכנו ברישומי הצבא ימי השמ"פ שבהם השתתף איש המילואים בשנת 2016, וכן כי הופקו הלקחים המתבקשים ממקרה זה, למניעת הישנותו בעתיד.

נוכח האמור לעיל, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו, מלבד המלצתו לגורם הרלוונטי כי יוודא שימי השמ"פ שבהם השתתף איש המילואים בשנת 2012 יעודכנו כנדרש ברישומי הצבא בעניינו.

325753/2 – אי-פרסום מינוי לקצין בשירות מילואים

רקע

קצין מילואים הלך על כך שלא פרסם ברישומי הצבא בעניינו מינוי לתפקידו כמפקד פלוגה. בשל כך, לא קיבל הטבות ותגמולים אשר להם זכאים מפקדים בשירות מילואים.

ממצאים

מפקד יחידתו של הקצין המליץ לפרסם עבורו מינוי כמפקד פלוגה, המלצה שאומצה על-ידי הגורם הרלוונטי במפקדת הזרוע הממונה, אשר ציין כי בשל חילוף בעלי תפקידים, חל עיכוב חריג בסיום הטיפול בעניין זה. הובהר, כי בקשת הקצין לפרסום המינוי אושרה באופן חריג, שכן טרם עבר קורס מפקדים.

מסקנות וסיכום

במקרה זה מצא הנציב פגם בהתנהלות גורמי מפקדת הזרוע הממונה על יחידתו של הקצין, בשעה שלא קיימו מעקב אחר סיום הטיפול בפרסום מינויו. לצד זאת, התרשם הנציב כי העיכוב בטיפול נבע מחילופי בעלי תפקידים.

לפיכך, מצא הנציב לנכון להסתפק בהמלצתו לגורמי מפקדת הזרוע ואגף כוח האדם לפרסם ברישומי הצבא בעניינו של קצין המילואים את מינויו לתפקיד מפקד פלוגה, וזאת בתוקף למפרע ממועד תחילת התפקיד.

324256/7 – אי-רישום ימי שירות מילואים פעיל כנדרש

רקע

חייל מילואים הלך על כך שלא עודכנו ברישומי הצבא בעניינו ימי שירות מילואים פעיל (להלן: שמ"פ) כנדרש.

ממצאים

לצורך בירור הקבילה ערך מפקד יחידתו של איש המילואים תחקיר ומצא, כי אכן לא עודכנו ברישומי הצבא בענייני ימי השמ"פ שבהם השתתף, וזאת בשל טעות אנוש שנגרמה במוקד השליטה הרלוונטי במועדים שבהם שירת איש המילואים.

מסקנות וסיכום

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב פגם בכך שלא עודכנו ברישומי הצבא ימי השמ"פ שבהם השתתף איש המילואים.

נוכח זאת, המליץ הנציב לקצין המילואים היחידתי לרענן את פקודות הצבא בדבר זימון חיילי מילואים לשמ"פ בקרב גורמי היחידה במילואים, וכן לוודא עדכון ימי השמ"פ ברישומי הצבא בענייניו של איש המילואים.

329405/5 – אי-מתן אישור הסמכה למקצוע צבאי במילואים

חייל מילואים הלין על אי-קבלת אישור מתאים להסמכתו למקצוע צבאי במילואים, בהתאם לשירותו במקצוע זה בפועל – אישור אשר לו הוא נדרש לצורך לימודיו האקדמיים.

במהלך בירור הקבילה עודכן מקצועו הצבאי של איש המילואים כנדרש ברישומי הצבא בעניינו. כמו כן, הגורם הרלוונטי באגף כוח האדם מסר, כי הנפקת התעודה החדשה עבור איש המילואים נמצאת תחת טיפולם של הגורמים הרלוונטיים.

נוכח האמור לעיל, לא מצא הנציב מקום להתערבות נוספת מטעמו, מלבד המלצתו לגורמי אגף כוח האדם לוודא קבלת האישור כאמור עבור איש המילואים.

330144/7 – ליקויים בזימון למילואים וברישום ימי שירות מילואים פעיל

רקע

חייל בשירות מילואים הלין על ליקויים בזימונו למילואים ובעדכון ימי שירות מילואים פעיל (להלן: שמ"פ) שבהם השתתף ברישומי הצבא בעניינו.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה פירטה קצינת משאבי האנוש הממונה על יחידתו של איש המילואים את השתלשלות האירועים הנוגעת לזימונו לשמ"פ, כמו גם את הפערים שעלו מבדיקתה. כמו כן ציינה הקצינה, כי הנחתה את גורם משאבי האנוש הרלוונטי לעדכן ברישומי הצבא בעניינו של איש המילואים את כלל ימי השמ"פ אשר להם הוא זכאי, דבר אשר בפועל לא בוצע.

נוכח הקבילה והפערים אשר עלו בעקבות בדיקתה, מצאה קצינת משאבי האנוש לנכון לרענן את נוהלי הזימון לשמ"פ בקרב כלל סגלי הפיקוד הרלוונטיים. בנוסף, המליצה על העמדתו לדין משמעתי של הגורם אשר היה אמון על עדכון ימי השמ"פ של איש המילואים, וכן פעלה מול הגורמים הרלוונטיים לצורך עדכון כלל ימי השמ"פ אשר להם זכאי איש המילואים ברישומי הצבא בעניינו.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב לנכון לקבל את תוצאות בדיקתה של קצינת משאבי האנוש הממונה על יחידתו של איש המילואים, בשעה שמצאה פגם באופן זימונו לשמ"פ, ולפיכך מצאה לנכון לרענן את כלל הנהלים הנדרשים למניעת הישנות מקרים דומים וכן לנקוט צעדים משמעתיים הולמים.

נוכח זאת, מצא הנציב לנכון להסתפק בהמלצתו לקצינת משאבי האנוש כי תוודא שכלל ימי השמ"פ שבהם השתתף איש המילואים אכן יעודכנו כנדרש ברישומי הצבא בעניינו.

מיועדים לשירות הביטחון (מלש"בים)

במהלך שנת הדוח טופלו נושאים רבים ומגוונים בעניינם של מיועדים לשירות הביטחון.

להלן פירוט הקבילות הנבחרות :

- 325810/0 – שינוי נוסח מכתבי התשובה מ'מיטב' לאחר בחינה מחודשת של מדרג הכשירות
 הרפואית..... 242
- 322722/0 – עיתוי מתן התשובה לבקשות הכרה כחיילים בודדים..... 242
- 323120/6 – פתיחת בקשה להכרה כטבעוני בעקבות הצהרה בהליכי הצו הראשון... .. 244
- 323148/7 – מענה כולל לסובלים מרְגָּשָׁת (אלרגיה) למזון..... 245
- 323325/1 ו-323669/2 – מחסור בכוח אדם במדור בריאות הנפש בלשכת הגיוס..... 248
- 324053/8 – מנגנון פיקוח ובקרה על ציוני יום המיון, האיתור וההתאמה..... 249
- 324133/8 – תיקון תקלה טכנית במערכת המסנכרנת ומפיקה את רשימת הנעדרים משירות
 שלא ברשות לביקורת הגבולות..... 250
- 325317/6 – חוסר רגישות בהוצאת צווי התראה למיועדת לשירות הביטחון שאביה נפטר. 251
- 325166/7 – אי-טיפול בבקשות התנדבות בשל סיבות בירוקרטיות..... 252
- 325388/7 – שימוש באמצעי יזום מצד רשויות הצבא להודעה על הקדמת גיוס בהתראה
 קצרה..... 253
- 326979/2 – הצורך בפתרון חלופי במקרים של תקלות או עומסים בקווי הטלפון של תחום
 מתנדבים ב'מיטב'..... 254
- 325980/1 – חוסר היערכות לפרישת יושבי-ראש ועדות פטור מטעמי הווי משפחתי-דתי..... 255
- 325501/5 ו-328092/2 – זכותו של מיועד לשירות ביטחון להמשיך בטיפול בבקשת תנאי
 שירות..... 256
- 326984/2 – מסירת מידע בנוגע לנתוני סף המונעים זימון למיונים שונים..... 257
- 328539/2 – חובת משלוח מכתב תשובה רשמי ומנומק לפניית בכתב..... 258

325810/0 – שינוי נוסח מכתבי התשובה מ'מיטב' לאחר בחינה נוספת של מדרג הכשירות הרפואית

רקע

מיועד לשירות הביטחון (להלן: מ'לש"ב) הלין, בין היתר, על נוסח המכתבים המעומעם אשר נשלח לאחר בחינה נוספת של מדרג כשירותו הרפואית.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי נוסח המכתב אשר נשלח למ'לש"ב אינו משקף את האופן שבו נבחנה כשירותם, וכי זהו ניסוח כולל אשר נשלח למ'לש"ב רבים המערערים על מדרג כשירותם הרפואית לשירות ביטחון.

מסקנות וסיכום

הנציב המליץ כי נוסח מכתב התגובה ישונה, על מנת שישקף ככל הניתן את ההליך אשר נעשה לבחינת כשירותו של המ'לש"ב.

322722/0 – עיתוי מתן התשובה לבקשות הכרה כחיילים בודדים

רקע

מיועדת לשירות הביטחון (להלן: מ'לש"ב) הלינה על טיפולם הממושך של גורמי הפרט בבקשתה להכרה בה כחיילת בודדה.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי המ'לש"ב בית התייצבה בלשכת הגיוס בחודש פברואר 2016 לריאיון פרט, שבמהלכו הצהירה כי היא מתגוררת אצל דודה, שכן אינה בקשר עם אימה ובנוסף אביה אינו מתגורר בארץ. בעקבות זאת, נפתחה בקשתה להכרה בה כחיילת בודדה.

עוד עלה כי רכזת תנאי השירות שטיפלה בבקשת המלש"בית התחלפה במהלך הטיפול בבקשה, והרכזת החדשה לא הצליחה ליצור קשר טלפוני עם המלש"בית, עם דודה ועם אימה, על מנת לקדם את הטיפול בבקשתה.

בסופו של דבר, הבקשה הוגשה בחודש יוני 2016 לגורם הרלוונטי ובהמשך, בחודש יולי 2016, נבחנה על-ידי קצינת תא בודדים במרכז 'מופת', אשר החליטה כי נדרש לצרף לבקשה אישורים נוספים. לשם כך, ניסתה רכזת תנאי השירות שטיפלה בבקשה ליצור קשר לאורך חודש עם המלש"בית, עם דודה ועם אימה, אך ללא הצלחה.

לאחר השלמת השיחות הנדרשות, בחודש ספטמבר 2016 הוגשה הבקשה בשנית, נבחנה על-ידי ראש תחום בודדים ובתגובה לה צוין, בין היתר, כי יש להגיש את הבקשה סמוך לגיוס עם 'טמפלט' (תדפיס ממושרד הפנים) עדכני של אבי המלש"בית ולבחון את משך תקופת שהייתו בארץ ובחוו"ל, על מנת לאשר את ההכרה בה כחיילת בודדה, שכן מועד גיוסה חל כעבור כחודשיים. הובהר, כי הוצאת 'טמפלט' היא אישור הכרחי על מנת להבין אם אביה של המלש"בית נמצא בארץ או בחוו"ל, לצורך עדכון זכאותה כחיילת בודדה.

עד למועד גיוסה פנתה המלש"בית פעמים מספר על מנת לברר את התקדמות הטיפול בבקשתה, ונמסר לך כי בקשתה מצויה בטיפול, תוך שהוסבר לה על מורכבות המקרה והסיבות לעיכוב בטיפול בבקשה.

בתחילת חודש נובמבר 2016 הוגשה בבקשתה של המלש"בית פעם נוספת, ובתאריך 14 בנובמבר 2016, יום לפני מועד גיוסה ולאחר שבקשתה נבחנה על-ידי תא בודדים, הוכרה כחיילת בודדה למשך שנה.

בעקבות הקבילה נערך בירור מול רכזת תנאי השירות האחרונה שטיפלה במלש"בית והוסבר לה, כי במקרה מסוג זה יש לאפשר למלש"בים לשוחח עם הקצינה הממונה בלשכת הגיוס, וכן להסביר להם את מורכבות המקרה והסיבות לכך שטרם קיבלו תשובה לבקשתם.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שהטיפול בבקשת המלש"בית להכרה כחיילת בודדה ארך זמן רב, וכי זו אושרה רק ערב גיוסה, אף אם בחלק מהזמן הדבר נבע מנסיבות

שאינן בשליטת גורמי הצבא, שכן הדבר גרם לה לתסכול רב, ללחץ מיותר ולחוסר ודאות, באופן אשר מנע ממנה להיערך לגיוסה בצורה מיטבית.

בהקשר זה חשוב להדגיש, כי יום הגיוס הוא אירוע מכונן ומלחיץ בחיי מלש"ב, אשר בעקבותיו חיינו עתידים להשתנות לפרק זמן ארוך והוא עתיד להשתייך למסגרת שאותה הוא אינו מכיר כאשר עתידו לא ידוע, בפרט כאשר המדובר בחייל בודד, אשר עליו לדאוג לצרכיו הבסיסיים גם במסגרת שירותו הצבאי, על כל המשתמע מכך. לכן, על גורמי הצבא לעשות כל שביכולתם על מנת "לרכך" את הליכי קדם-הגיוס לצבא ולהפוך אותו לפחות מלחיץ, שכן חוסר הידיעה במקרה זה עלול לגרום לעוגמת נפש מיותרת.

בראיית הנציב, הדרישה לקבל 'טמפלט' עדכני בנוגע לאביה של המלש"בית בסמוך לגיוסה אינה סבירה, לבטח כאשר ניתן לבחון את זכאותו של חייל להכרה כחייל בודד מעת לעת ולשנות את ההחלטה ככל שמתגלים נתונים חדשים.

על כן, מצא הנציב לנכון להמליץ לגורם הרלוונטי במרכז 'מופת' כי יופקו הלקחים המתבקשים ממקרה זה וכי יבחן את סוגיית עיתוי מתן התשובה למלש"בים המבקשים להכיר בהם כחיילים בודדים, באופן שבו ייקבע מועד מוקדם יותר לבחינת כלל נתוניהם האישיים, כך שיתאפשר להם להיערך לגיוסם בצורה מיטבית והם לא ייוותרו בחוסר ידיעה בנוגע למעמדם במועד הסמוך ליום גיוסם.

323120/6 – פתיחת בקשה להכרה כטבעוני בעקבות הצהרה בהליכי הצו הראשון

רקע

אחותו של מיועד לשירות הביטחון (להלן: מלש"ב) הלינה על כך שאחיה נדרש לטפל בסוגיית מעמדו כטבעוני, המזכה בצידוד המותאם למקפידים על אורח חיים מסוג זה, רק בסמוך למועד גיוסו.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה עלה, כי המִלְשָׁ"ב הצהיר כבר במעמד הצו הראשון כי הוא מקפיד על אורח חיים טבעוני, אך לא הובא לידיעתו כי עליו לפתוח בבקשה להכרה כטבעוני. בשל כך, החל לטפל בסוגיה זו ימים ספורים בלבד לפני גיוסו.

במהלך הבירור מסרו הגורמים הרלוונטיים ב'מיטב', כי המִלְשָׁ"ב הוכר כטבעוני וכי הוא יקבל ביום גיוסו את כלל הציוד הנדרש לקיום אורח חיים זה.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שחרף הצהרתו של המִלְשָׁ"ב במעמד הצו הראשון על אורח חיו כטבעוני, לא נפתחה לגביו בקשה להכרה כטבעוני והוא אף לא קיבל הנחיות כלשהן בנושא זה.

לפיכך, המליץ הנציב לגורם המוסמך לכך ב'מיטב' כי במקרים שבהם מִלְשָׁ"ב מצהיר על קיום אורח חיים טבעוני, תיפתח בקשה להכרה בו כטבעוני, תוך מתן הסבר בנוגע לאסמכתאות שאותן עליו להציג וקיום מעקב אחר התקדמות הטיפול בבקשה, וזאת בדומה לאופן הטיפול במִלְשָׁ"בים המצהירים על בעיות פרט או על בעיות רפואיות.

323148/7 – מענה כולל לסובלים מַרְגָּשֵׁת (אלרגיה) למזון

רקע

הוריו של מיועד לשירות הביטחון (להלן: מִלְשָׁ"ב) הלינו על כך שלא הותאם לבנם סעיף ליקוי המעיד על האלרגיה לבוטנים ולשקדים שממנה הוא סובל, ברמה המסכנת את חייו.

במהלך בירור הקבילה הלינו ההורים גם על כך שבנם לא הורשה להיכנס לחדר האוכל בבסיס ההכשרה שאליו נשלח עם גיוסו, בשל האלרגיה שממנה הוא סובל, ואף נדרש להביא מזון מביתו.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה ערך הנציב דיון בראשותו בסוגיית המענה למתגייסים הסובלים מאלרגיה למוצרי מזון, בדגש על אלרגיה לאגוזים למיניהם, בהשתתפות בעלי התפקידים המוסמכים לכך באגף כוח האדם, באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה (להלן: אט"ל) ובחיל הרפואה.

מבירור הקבילה עלה, כי נקבע למלש"ב פרופיל רפואי במדרג 64, תוך שהותאם עבורו סעיף ליקוי מתאים על פי הנחיית ראש תחום אלרגיה בצה"ל. בנוסף, קיימות אבחנות המוגדרות "קריטיות" ברשומה הרפואית הממוחשבת בעניינו של המלש"ב, וזאת בנוגע לאלרגיה לבוטנים ולשקדים, כאשר ברשימת התרופות הקבועות מופיע מזרק אפיפן שאותו המלש"ב נושא עימו באופן קבוע.

הודגש, כי המלש"ב לא חווה תגובה אלרגית אשר סיכנה את חייו וכי הפרופיל שהותאם עבורו נקבע לחומרה, שכן מצבו נקבע על סמך בדיקות שנערכו לו (בתבחין עורי) ולא על סמך עדויות אובייקטיביות.

בעקבות פנייתם של ההורים במהלך בירור הקבילה, המליץ הנציב כי המלש"ב יישאר בביתו עד לבדיקת מומחית לאלרגיה, כאשר לאחר בדיקה זו נמסרו הדברים הבאים:

א. בשל האלרגיה שממנה סובל המלש"ב, לא ניתן היה לאפשר לו לסעוד בחדר האוכל הצבאי, וזאת בהנחיית מומחית האלרגיה הצבאית.

ב. במהלך התקופה שבה המלש"ב עבר את הכשרת הטירונוט, סגל המפקדים הכיר את מצבו הרפואי והוא קיבל מענה הולם לאחסון, לקירור ולחימום המזון שאותו הביא מביתו, על פי בחירתו (הוצע למלש"ב לדחות את הכשרתו הראשונית עד להסדרת מנות חמות לסובלים מאלרגיה, אך הוא מצידו שלל אפשרות זו והעדיף להמשיך בטירונוט); עודכנה זכאותו לדמי כלכלה בתוקף למפרע ממועד גיוסו; והוא אף שוחרר בעת הצורך לרכישת מזון מתאים.

ג. לאחר שקצין הרפואה הראשי (להלן: קרפ"ר) ערך עבודת מטה מקיפה בדבר המענה הרפואי לחיילים האלרגיים בצה"ל, בשיתוף גורמי אגף כוח האדם ואט"ל, נמצא כי מנות המזון אשר מתאימות לחולי הצליאק בצבא מתאימות גם לחיילים הסובלים מאלרגיה לבוטנים ולאגוזים.

ד. בנוסף, קרפ"ר הורה על מספר הנחיות לטיפול באוכלוסייה זו, ובכלל זה לעניין הסדרת הפרופיל הרפואי, בהתאם למדדים שונים (סיכון חיים, אפשרות הימנעות מהמזון המסכן וכדומה); קביעת אינדיקציות חיוניות לגורמי משאבי האנוש והרפואה; קביעת כללים להקצאת מזרקי אפינן (לחובשים, בחדרי אוכל גדולים וכדומה) ועוד.

במהלך הדיון שנערך בראשות הנציב עלה, כי סוגיית המיפוי והמענה למתגייסים ולחיילים הסובלים מאלרגיה למוצרי מזון, הגם שנבחנה זה קרוב לשנה, טרם הוסדרה באופן סופי, הגם שכאמור במהלך התקופה האחרונה ניתנו מספר הנחיות חשובות לקידום הנושא, כמפורט לעיל.

בעקבות דיון זה נקבעו מספר עקרונות משמעותיים הנוגעים לפרופיל הרפואי שייקבע לאוכלוסייה זו, אופן שיבוצם של החיילים ברי-הגיוס והמענה שיינתן להם החל ממועד גיוסם.

מסקנות והמלצות

הנציב התרשם כי עניינם של מְלִשְׁ"בים וחיילים הסובלים מאלרגיה למוצרי מזון, בדגש על אלרגיה לאגוזים למיניהם, נבחן זה תקופה ארוכה על-ידי גורמי המטה המוסמכים לכך בצה"ל, אך לא הוסדר עד לאחרונה באופן מלא ומספק.

בעקבות קבילה זו הואץ הטיפול במספר נושאים הנוגעים לסוגיה זו, ובכלל זה לעניין אספקת המזון המתאים לחיילים הסובלים מאלרגיה לאגוזים ולבוטנים.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם המוסמך לכך באגף כוח האדם, כי יודא כי כלל העקרונות שנקבעו במסגרת הדיון שנערך בראשותו ייושמו בהקדם האפשרי, על מנת לוודא כי מעתה ואילך יינתן מענה הולם וראוי לאוכלוסיית המְלִשְׁ"בים והחיילים הסובלים מאלרגיה למזון.

323325/1 ו-2/323669 – מחסור בכוח אדם במדור בריאות הנפש בלשכת הגיוס

רקע

מיועדים לשירות הביטחון (להלן: מִלְשָׁ"בים) הלינו על כך שזימונם ללשכת הגיוס לצורך פגישה עם גורמי בריאות הנפש נדחה מספר רב של פעמים מצד גורמי הצבא ולמשך פרק זמן שאינו סביר.

ממצאים

מבירור הקבילות עלה, כי המִלְשָׁ"בים זומנו להשלמת בירור מצבם במדור בריאות הנפש שבלשכת הגיוס. בשל אילוצי כוח אדם והסתמכות על אנשי מילואים לצורך מתן מענה מידי למִלְשָׁ"בים, אשר מופנים להערכה פסיכיאטרית בהתראה קצרה, ובשל נתוני הגעה בעייתיים של מִלְשָׁ"בים לזימונים שנקבעו להם, קיים קושי רב לעמוד בעומס הקיים.

בעקבות זאת, נאלצו גורמי מדור בריאות הנפש לבטל בדיקות שנקבעו למוזמנים, לעיתים זמן קצר טרם הבדיקה או אף להפנותם חזרה לביתם ביום הבדיקה עצמה, בין היתר בשל מספר אירועים מקבילים של היעדרות פסיכיאטרים. כמו כן, בשל ההסתמכות על אנשי מילואים ותעדוף הטיפול במתגייסים בגיוס הקרוב, חלו שינויים בזימונים בהתאם ליכולות מדור בריאות הנפש.

לצד זאת נמסר, כי הקושי הקיים צפוי להשתפר משמעותית עם חזרתה של פסיכיאטרית לשכת הגיוס, אשר נעדרה מהלשכה באותה העת מסיבות אישיות.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שההליכים הרפואיים בעניינם של המִלְשָׁ"בים ארכו זמן רב בשל מגבלות כוח אדם.

בשל כך המליץ הנציב למפקד 'מיטב' וכן לראש מחלקת בריאות הנפש במפקדת קצין הרפואה הראשי, כי סוגיית כוח האדם במדור בריאות הנפש שבלשכת הגיוס האמורה תוסדר בהקדם האפשרי, במטרה למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד.

324053/8 – מנגנון פיקוח ובקרה על ציוני יום המיון, האיתור וההתאמה

רקע

אימה של מיועדת לשירות הביטחון (להלן: מְלַשׁ"בית) הלינה על כך שנפתח לבתה שאלון העדפות דל, אשר אינו תואם את יכולותיה, וזאת בשל אי-עדכון כלל הציונים מיום המיון, האיתור וההתאמה (להלן: מא"ה) שבו נבחנה בתה.

ממצאים

במהלך בירור הקבילה עלה, כי לאחר שהמְלַשׁ"בית השלימה את מבחני המא"ה בתל אביב, גורמי המכון העבירו את ציוניה למדור האיתור והמיון ב'מיטב', לא בשלמותם. בנוסף, העבירו גורמי המכון דיווח כי המְלַשׁ"בית סיימה את ההליכים וכי לא נדרש לזמנה שוב. נוכח זאת, הותאם עבורה שאלון העדפות בהתאם לנתונים שהועברו בלבד.

בעקבות הקבילה פעלו גורמי מדור האיתור והמיון מול המכון על מנת לאחד את הציונים. לאחר קבלת כלל ציוניה של המְלַשׁ"בית, הותאם עבורה שאלון העדפות עדכני.

עוד נמסר, כי גורמי הצבא עוסקים כיום בהכנת אינדיקציה, על מנת לוודא כי המְלַשׁ"ביות השלימו את כל הליכי יום המא"ה.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שגורמי מדור האיתור והמיון ב'מיטב' הסתמכו על הדיווח מגורמי המכון הבוחן על כך שהמְלַשׁ"בית סיימה את כלל הליכי יום המא"ה, וזאת מבלי שערכו בקרה ומעקב על מנת לוודא כי כלל ציוניה של המְלַשׁ"בית אכן הועברו כנדרש. בעקבות זאת, הופק למְלַשׁ"בית שאלון העדפות חסר ושאינו משקף את כלל יכולותיה – סוגיה שהוסדרה בהמשך, במהלך בירור הקבילה.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם הרלוונטי ב'מיטב' כי יודא שיוסדר מנגנון של פיקוח ובקרה על העברת ציוניהם של המועמדים הנבחנים ביום המא"ה, וזאת עד להסדרת אינדיקציה ממחושבת מתאימה בנושא זה, בכדי לוודא שכלל הציונים עודכנו כנדרש ברישומי הצבא ובכך למנוע פגיעה בהליך מיונם לצבא.

324133/8 – תיקון תקלה טכנית במערכת המסנכרנת ומפיקה את רשימת הנעדרים משירות שלא ברשות לביקורת הגבולות

רקע

מיועד לשירות הביטחון (להלן: מִלְשָׁ"ב) ביקש את סיועו של הנציב בהסרת צו עיכוב יציאה מהארץ, אשר לטענתו הוצא לגביו בהוראת לשכת הגיוס, ללא סיבה מוצדקת.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי בשל אי-התייצבותו של המִלְשָׁ"ב בעבר בלשכת הגיוס במועד הגיוס שנקבע עבורו, הוצא נגדו צו עיכוב יציאה מהארץ, אך משהסדיר את מעמדו הוסר הצו.

הובהר, כי אם אכן יעוכב המִלְשָׁ"ב בביקורת הגבולות, נציגות הצבא בביקורת הגבולות תאפשר את יציאתו מהארץ. כמו כן הוסבר למִלְשָׁ"ב, כי באפשרותו לקבל אישור חתום מלשכת הגיוס, המעיד על אישור גורמי הצבא ליציאתו מן הארץ.

למרות האמור לעיל, שמו של המִלְשָׁ"ב עודכן רק לאחרונה ברשומה המועברת לביקורת הגבולות, המכילה את שמות החיילים שהוסר מעליהם צו עיכוב היציאה מהארץ, במטרה למנוע עיכובים חוזרים בעתיד. בהקשר זה הובהר, כי העיכוב בעדכון הרשומה האמורה נגרם בשל תקלה טכנית במערכות המסנכרנות את המידע בין רישומי גורמי צה"ל לרישומי רשות ביקורת הגבולות.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא כי בשל תקלה טכנית במערכת הממוכנת המסנכרנת והמפיקה את רשימת הנעדרים משירות שלא ברשות (חיילים ומִלְשָׁ"בים כאחד) לביקורת הגבולות, רשימה זו אינה מתעדכנת באופן תקין. בעקבות זאת, חל עיכוב שלא לצורך ביציאת המִלְשָׁ"ב מהארץ.

נוכח זאת, המליץ הנציב לגורם הצבאי הרלוונטי כי ייכנס בעובי הקורה בנושא זה ויפעל לתיקון התקלה האמורה בהקדם האפשרי, למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד.

**325317/6 – חוסר רגישות בהוצאת צווי התראה למיועדת לשירות הביטחון
שאביה נפטר**

רקע

אימה של מיועדת לשירות הביטחון (להלן: מְלַשׁ"בית) הלינה על אופן ההתנהלות גורמי מדור בריאות הנפש בלשכת הגיוס בעניינה של בתה, אשר זומנה לפגישה עם קצין בריאות הנפש (להלן: קצ"ן) פעמים מספר, אולם הזימונים נדחו בכל פעם מחדש. כן הלינה האם על כך שנשלח לבתה צו זימון עם נוסח התראה לפני מעצר, ללא הצדקה.

ממצאים

במסגרת בירור הקבילה עלה, כי המְלַשׁ"בית זומנה במועדים שונים לפגישה עם קצ"ן בלשכת הגיוס, כאשר שלושה מבין הזימונים בוטלו על-ידי לשכת הגיוס. כן התברר כי נשלח למְלַשׁ"בית גם זימון שדחייתו תואמה ואושרה בעקבות פטירת אביה, אולם בפועל, בשל טעות אנוש, הדבר לא תועד כנדרש במדור הרלוונטי. בעקבות זאת, הופק עבור המְלַשׁ"בית צו זימון עם נוסח של התראה טרם מעצר.

גורמי לשכת הגיוס מסרו, כי גורמי מדור בריאות הנפש עושים את המיטב על מנת לטפל בזימונים כיאות ולספק מענה יעיל ורגיש, אולם מסיבות שונות יש לעיתים חריגות ברמת השירות והטיפול מתעכב – סוגיה שלגביה הביעו את התנצלותם.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי הבירור, מצא הנציב פגם בכך שלמרות שאושרה בקשת המְלַשׁ"בית לדחות את אחד ממועדי הזימון למדור בריאות הנפש, נוכח נסיבותיה המשפחתיות האישיות (פטירת אביה), הרי הדבר לא תועד ואף הופק לה זימון עם נוסח התראה טרם מעצר, ללא הצדקה ותוך אי-הקפדה על הרגישות המתחייבת במקרה מסוג זה.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר לגורם הרלוונטי על ההתנהלות בעניינה של המְלַשׁ"בית וכן המליץ, כי יופקו הלקחים המתבקשים ותודגש לכלל גורמי מדור בריאות הנפש בלשכת הגיוס החשיבות שבתיעוד כלל הפעולות הנקטות מול המְלַשׁ"בים, וזאת לצורכי למידה ועל מנת למנוע הישנות מקרים דומים.

רקע

מיועדת לשירות הביטחון (להלן: מִלְשָׁ"בית) הלינה על כך שמשך הטיפול בבחינת כשירותה הרפואית להתנדבות אך זמן רב.

ממצאים

בירור הקבילה העלה, כי לאחר שהמלש"בית הציגה את כלל המסמכים אשר להם נדרשה לצורך בחינת כשירותה הרפואית להתנדב לשירות, הועברה בקשתה מלשכת הגיוס לענף הרלוונטי במפקדת קצין הרפואה הראשי. עקב היעדרותה של הקצינה המטפלת במתנדבים בענף זה, לא התאפשרה בקרה יומית על בקשות המתנדבים לשירות הביטחון; על כן, בחינת המסמכים הרפואיים התעכבה.

עוד הובהר, כי על מנת לגשר על הפער בכוח האדם בענף הרלוונטי, זומנו אנשי מקצוע במילואים ואף הוחלט להעביר את בקשות המתנדבים לטיפולם של בעלי תפקידים אחרים בחיל הרפואה. עם זאת, במהלך הבירור התברר כי קיים עיכוב בקביעת תאריכי הזימונים לוועדות רפואיות. בעקבות התערבות הנציב, הבעיה טופלה ונקבע למלש"בית זימון לוועדה רפואית.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב כי חל עיכוב בלתי סביר בקביעת מועדי הזימונים לוועדות רפואיות עבור מתנדבים בלשכת הגיוס, וזאת ללא הצדקה ומטעמים שאינם נוגעים להיבטים מקצועיים כלל ועיקר – אי-קבלת אישור כניסה לבסיס לגורמי הרפואה הרלוונטיים.

הנציב הדגיש כי אין להעלות על הדעת כי הליך בחינת כשירותם של אלו המבקשים להתנדב לשירות צבאי יימשך זמן כה רב, על אחת כמה וכמה כאשר הדבר נובע מסיבות בירוקרטיות שמקומן לא יכירנו ואשר ניתן היה לפתור אותן בשיח של הדרג הפיקודי.

נוכח זאת, מצא הנציב לנכון להעיר לגורם הרלוונטי בחיל הרפואה על התנהלות זו, אשר עלולה לפגוע במוטיבציה של המלש"בים המתנדבים ולגרום להם לתחושת

תסכול רב. כן המליץ הנציב כי יופקו הלקחים המתבקשים ויינקטו צעדי הלמידה וההסברה הנדרשים למניעת הישנות מקרים דומים.

325388/7 – שימוש באמצעי יזום מצד רשויות הצבא להודעה על הקדמת גיוס בהתראה קצרה

רקע

אביו של מיועד לשירות הביטחון (להלן: מִלְשָׁ"ב) הלין על הקדמת מועד גיוסו של בנו, אף על פי שנקבעה לו פגישה עם קצין בריאות הנפש (להלן: קִבְּ"ן) יומיים לאחר מועד הגיוס החדש.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי במקרים שבהם הוחלט להקדים את מועד גיוסו של המִלְשָׁ"ב בטווח הסמוך למועד הגיוס המקורי שנקבע עבורו, העדכון על הקדמת הגיוס נעשה, מלבד שליחת צו זימון בדואר, באמצעות יישומון "מתגייסים" או דרך אתר המרשתת "מתגייסים" – היינו: אמצעים המחייבים פעולה יזומה מצד המִלְשָׁ"ב.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא, כפי שאף עלה מבירור קבילות קודמות, כי ישנם מקרים לא מעטים שבהם מכתבי הזימון אינם מגיעים למִלְשָׁ"ב במועד, מה גם שישנם מִלְשָׁ"בים אשר אין להם גישה ליישומון או לאתר המרשתת מסיבות שונות, כגון: אין ברשותם "טלפון חכם" או את היישומון המתאים, לא נכנסו באופן יזום לאתר המרשתת ועוד.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב כי נוסף על האמצעים האמורים המשמשים לידוע על הקדמת הגיוס, ייקבע אמצעי נוסף שאינו מחייב נקיטת פעולה יזומה מצד המִלְשָׁ"ב, דוגמת מסרונים, שבאמצעותו יקבל התראה על הקדמת הגיוס

בטווח הסמוך למועד הגיוס המקורי, וזאת על מנת לוודא כי המלש"ב ידע במועד על הקדמת גיוסו.

326979/2 – הצורך בפתרון חלופי במקרים של תקלות או עומסים בקווי הטלפון של תחום מתנדבים ב'מיטב'

רקע

אימה של מיועדת לשירות הביטחון (להלן: מלש"ב) טענה כי זמן ההמתנה למענה טלפוני ומשך טיפולם של גורמי תחום מתנדבים ב'מיטב' בבקשתה של בתה לחזור לשירות סדיר היה בלתי סביר.

ממצאים

במסגרת הבירור עלה, כי בשל תקלה טכנית באחד מקווי הטלפון במשרד תחום מתנדבים, לא ניתן היה לקבל שיחות בקו זה – דבר שיצר עומס על קו הטלפון השני. לדברי הגורם הרלוונטי ב'מיטב', נעשו ניסיונות לתקן בהקדם את הבעיה בקו הטלפון על-ידי גורמי התקשוב.

בסופו של דבר, המלש"ב בית אושרה לחזור לשירות סדיר.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי הבירור התרשם הנציב, כי בתקופה שבה ניסתה אימה של המלש"ב בית ליצור קשר עם גורמי תחום מתנדבים ב'מיטב' היה זמן ההמתנה ממושך, ככל הנראה בשל תקלה באחד מקווי הטלפון במשרדם.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם המוסמך לכך ב'מיטב' כי יודא שבמקרים מסוג זה, שבהם יש תקלות או עומסים בקווי הטלפון, יימצא פתרון חלופי ראוי, דוגמת השארת הודעה המתריעה על התקלה והעומס בקוים, תוך הצגת דרכי תקשורת אחרות; אפשרות להשאיר הודעה קולית לשם חזרת נציגי השירות תוך זמן סביר וכדומה.

325980/1 – חוסר היערכות לפרישת יושבי-ראש ועדות פטור מטעמי הווי משפחתי-דתי

רקע

מיועדת לשירות הביטחון (להלן : מְלֶשׁ"בית) ביקשה להאיץ את הטיפול בבקשתה לקבלת פטור משירות הביטחון על רקע הווי משפחתי-דתי.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי בראש הוועדות לפטור מטעמי הווי משפחתי-דתי יושבים שני יושבי-ראש (להלן : יו"רים), אשר פרשו מתפקידם בשנת 2015 ובחודש נובמבר 2016. תהליך הבקשה למינוי יו"רים חדשים החל בחודש נובמבר 2016, אולם האישור על המינויים התקבל רק בחודש מאי 2017, והוועדות חודשו בחודש יוני 2017.

לפני חידוש הוועדות המתינו לוועדה כמה בנות אשר מלאו להן 18 שנים על פי לוח השנה העברי, כאשר חלקן מבוגרות מהמְלֶשׁ"בית. על כן, הטיפול בבקשתן לפטור היה דחוף יותר, גם אם הגישו את הבקשה אחרי המְלֶשׁ"בית. בהמשך, זומנה המְלֶשׁ"בית לוועדה והותאם עבורה פטור משירות הביטחון.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שלא הייתה היערכות מוקדמת לסיום תפקידם הצפוי של היו"רים בוועדות הדנות בפטור מטעמי הווי משפחתי-דתי. בשל כך, חל עיכוב במינוי יו"רים ולא ניתן היה לקיים את הוועדות האמורות במשך זמן רב.

נוכח האמור לעיל, מצא הנציב לנכון להעיר לגורם הרלוונטי על ההתנהלות האמורה וכן המליץ, כי ייקבע נוהל לטיפול במינוי יו"רים לוועדות פטור מטעמים שבהווי משפחתי-דתי, באופן שייתן מענה מוקדם לפרישתם של יו"רים אלו וימנע עיכוב בקיומן של הוועדות, כפי שאירע במקרה זה.

325501/5 ו-328092/2 – זכותו של מיועד לשירות ביטחון להמשיך בטיפול בבקשת תנאי שירות

רקע

מיועדים לשירות הביטחון (להלן: מְלַשְׁ"בים) הלינו על סירובם של גורמי הגיוס לפתוח בעניינם בקשות תנאי שירות (להלן: ת"ש) שונות, חרף נסיבותיהם האישיות.

הוראות הצבא

הוראות הצבא, הבאות לידי ביטוי ב"ספר ניהול משרד הת"ש" של חיל משאבי האנוש, קובעות כי אם חייל מעוניין בפתיחת בקשת ת"ש, חלה חובה לפתוח עימו את הבקשה ואין לשלול מחייל זכות זו, גם אם נראה לסגל הת"ש כי החייל אינו עומד בתנאים לבקשה.

ממצאים

במסגרת בירורן של הקבילות עלה, כי גורמי הגיוס מסרו למְלַשְׁ"בים כי אינם עומדים בתנאים לפתיחת בקשת ת"ש, מטעמים שונים, ועל כן לא מצאו מקום לפתוח בבקשות אלו עבורם.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שלא נפתחו בקשות ת"ש לגבי המְלַשְׁ"בים, וזאת אף על פי שהצביעו על נסיבותיהם האישיות לפני גורמי הת"ש וביקשו לפתוח בבקשות אלו. כאמור, פקודות הצבא קובעות כי אם חייל מעוניין בפתיחת בקשת ת"ש, חלה חובה לפתוח עימו את הבקשה ואין לשלול מחייל זכות זו, גם אם נראה לסגל הת"ש כי החייל אינו עומד בתנאים לבקשה.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורמים המוסמכים לכך בימיטב' ובלשכות הגיוס, כי יפעלו ללמידת מקרים אלו בכלל לשכות הגיוס, תוך שימת דגש על בחינת כל מקרה לגופו וגילויי הרגישות המתבקשת במקרים מסוג זה, כך שיובהר למְלַשְׁ"ב המבקש לקבל סעד כאמור בנסיבות דומות כי ההחלטה אם תיפתח בקשה על שמו נתונה, בסופו של דבר, לבחירתו, שכן המדובר בזכות המוקנית לו על פי פקודות

הצבא. זאת, לאחר שגורמי הת"ש הציגו לו את הנדרש לצורך הטיפול בבקשה והתנאים לאישורה, תוך הכוונתו לגורמי סיוע נוספים, במידת הצורך.

326984/2 – מסירת מידע בנוגע לנתוני סף המונעים זימון למיונים שונים

רקע

מיועד לשירות הביטחון (להלן: מִלְשָׁ"ב) הליון, בין היתר, על כך שבקשותיו להתמייך לחיל מסויים נדחו בטענה כי אינו עומד בתנאי הסף, מבלי להציג לו מהו אותו נתון סף שמנע את זימונו למיון, שכן היה באפשרותו לערער על קביעה זו כדי להתמייך בכל זאת לחיל.

ממצאים

מבירור הקבילה עלה, כי המִלְשָׁ"ב אכן פנה פעמים מספר לחיל האמור בבקשה להתמייך אליו, ונמסר לו כי לא יוכל להתמייך בשל אי-עמידתו בנתוני הסף, מבלי שהוסבר לו מהו הנתון המונע ממנו את אפשרות המיון. לדברי גורמי החיל, אין לנציגות מוקד השירות של החיל את היכולת המקצועית להעביר מידע רגיש מסוג זה למִלְשָׁ"ב.

לצד זאת, הוחלט בסופו של דבר לזמן את המִלְשָׁ"ב לריאיון עם קצינת איתור בחיל האמור, לאחר שהנתון שמנע את זימונו למיונים בחיל השתנה בעקבות ערעורו של המִלְשָׁ"ב.

מסקנות והמלצות

על יסוד ממצאי בירורו, מצא הנציב כי המִלְשָׁ"ב אכן לא היה מודע לנתון הסף שמנע ממנו את האפשרות להתמייך ליעדים שונים בחיל שאליו ביקש להתקבל. הנציב סבר כי יש מקום להציג למִלְשָׁ"ב, בדרך מתאימה, את הנתונים המונעים מהם להתקבל ליעדים או למיונים מסוימים, הן מטעמי שקיפות והוגנות והן על מנת שיוכלו לכלכל את צעדיהם ואת המשך דרכם בהתאם.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורמים הרלוונטיים כי יסדירו את האופן שבו יימסר מידע למִלְשׁ"בים בנוגע לנתוני הסף המונעים מהם להתמייך ליעדים כלשהם בצה"ל.

328539/2 – חובת משלוח מכתב תשובה רשמי ומנומק לפניית בכתב

רקע

מיועד לשירות הביטחון (להלן: מִלְשׁ"ב) הליון, בין היתר, על כך שבקשותיו בכתב לקבלת פטור משירות הביטחון מטעמי מצפון לא נענו.

ממצאים

בירור הקבילה העלה, כי בעקבות פניותיו הכתובות של המִלְשׁ"ב נוצר קשר עם הוריו בהזדמנויות שונות. בשיחות אלו הוסבר להם כי המסמכים שאותם שלח המִלְשׁ"ב אינם מספקים על מנת לפטור אותו משירות הביטחון, וכי עליו להתייבב ולהסדיר את מעמדו, כאשר רק לאחר מכן בקשתו תיבחן. בנוסף, בחודש ספטמבר 2017 נשלח אל המִלְשׁ"ב מכתב, שבו הוסבר לו כי על מנת לדון בבקשתו לפטור מטעמי מצפון, עליו לסיים את הליכי הגיוס ורק לאחר מכן להעלות את בקשתו לדיון.

מסקנות והמלצות

הנציב מצא פגם בכך שלא נשלחה אל המִלְשׁ"ב תשובה בכתב לבקשתו הראשונית לקבלת פטור מטעמי מצפון.

נוכח האמור לעיל, המליץ הנציב לגורם הרלוונטי ב'מיטב', כי יודא שלהבא ישלח מכתב תשובה רשמי, מסודר ומנומק למִלְשׁ"בים הפונים בכתב למרכז השירות של 'מיטב', מבלי להסתפק במתן תשובות באופן טלפוני ובפרט כאשר המדובר באוכלוסייה החרדית, אשר בה המִלְשׁ"ב פעמים רבות חסר אמצעים טכנולוגיים והשיח נערך לרוב מול הוריו בלבד.

נספחים

נספחים

נספח א

מבנה יחידת נציב קבילות החיילים ודרכי פעולתה

1. מבנה

יחידת נציב קבילות החיילים (הנציבות) פועלת כיחידה צבאית במסגרת משרד הביטחון. הנציב הוא אזורי. הנציבות מורכבת ממחלקה (מחלקת הבירור) ומגופים מקצועיים תומכים. ראש מחלקת הבירור משמשת גם בתפקיד מפקדת היחידה.

א. לשכת הנציב

בתפקיד עוזרת הנציב משמשת הגברת שרון אלבז.

ב. מחלקת הבירור

בתפקיד ראש מחלקת הבירור עומדת אל"ם (אלוף-משנה) אתי מכאני. במחלקה שישה צוותי בירור. בראש כל צוות עומד קצין בדרגת אל"ם או סא"ל (סגן-אלוף), ולצידו מבררים קצינים, רכזי בירור ומשפטן (עו"ד, אזורי).

תפקיד המבררים לברר את הקבילות המגיעות לטיפולו של צוות הבירור, לסכם את ממצאי הבירור, לגבש הצעות וחוות דעת לתיקון ליקויים שנתגלו ולמתן סעד לקובל וכן לגבש המלצות למניעת הישנות הבעיה או התופעה.

תפקיד המשפטן בצוות למקד את העילות לקבילה, ללוות את עבודת הבירור, להיות שותף לגביית עדויות ולמפגש בירור, לבחון את הפן המשפטי ולסייע בניסוח המשפטי של סיכום ממצאי הבירור.

להלן רשימת שמות העוסקים במלאכה:

אל"ם (במילואים) אליהו הדר – ראש צוות בירור

סא"ל עו"ד דוד אלאשבילי – ראש צוות בירור

סא"ל סלבו בכר – ראש צוות בירור
סא"ל מירי בן שמעון – ראש צוות בירור
סא"ל ברק ברודי – ראש צוות בירור
סא"ל ד"ר שני ברוש – ראש צוות בירור
רס"ן עו"ד אושרית סיבוני – משפטנית מחלקת הבירור
רס"ן עו"ד שירן גור – משפטנית מחלקת הבירור
עו"ד כרמית בר-טל – משפטנית צוות
עו"ד אהד ולנר – משפטן צוות
עו"ד נורית פולק – משפטנית צוות
עו"ד ליאת חביב פרנקו – משפטנית צוות
סרן עו"ד רויטל זמיר – משפטנית ענף פניות
סגן אלון בן ארי – מברר
סגן גיא סגל – מברר
סגן קסם קלרמן – מבררת
סג"ם אור אבידן – מבררת
סג"ם אלון אלירז – מברר
סג"ם מיקה לביא – מבררת
סמל מיכל בן דוד – מבררת פניות
סמל שלי חן – מבררת
סמל איילת לוינקרון – מבררת
סמל יובל מאיר – מברר
סמל מיכאל מילשטיין – מברר פניות
סמל הדר קכל – מברר
סמל עידן קנדיל – מברר
רב"ט צדף טדסקי – מבררת

ג. היועץ המשפטי לנציב

בתפקיד היועץ המשפטי לנציב משמש **סא"ל עו"ד דוד אלאשבילי**, אשר החליף בתפקידו את **סא"ל עו"ד שרון עוז**, אשר סיימה השנה את שירותה בצה"ל ובנציבות.

בתפקידו, הוא מייעץ לנציב ולסגל הנציבות בכל הנוגע ליישום הוראות הדין, החוק ופקודות הצבא, לרבות כללי הצדק הטבעי, בכל שלבי הטיפול בקבילה, מעת קבלתה ומיונה ועד הכנת הצעות להודעות הנציב

בסיוס הבירור. כמו כן, היועץ המשפטי מטפל אישית בקבילות מורכבות ורגישות.

נוסף על כך, היועץ המשפטי אמון על הכנת חוות דעת משפטיות בסוגיות מהותיות, על ייזום ועל גיבוש והכנה של המלצות והצעות לשינוי פקודות ודינים ועל ייזום של ימי עיון והעשרה.

זאת ועוד, כמשפטן הבכיר בנציבות, היועץ המשפטי מדרוך ומנחה את משפטני ומבררי הנציבות. בנוסף, היועץ המשפטי מנהל קשרי גומלין עם גורמים משפטיים ואזרחיים במערכת הצבאית ומחוצה לה.

ד. ראש ענף הפניות

בתפקיד רע"ן הפניות משמש עו"ד ירון ויסוסר (אל"ם במילואים). ענף הפניות אמון על קליטת כל הקבילות המתקבלות בנציבות ועל פתיחת התיק הממוחשב והפיזי.

הענף אמון על תחום האפיון המשפטי של הקבילות והפניות המתקבלות בנציבות על פי חלק י"א לחוק השיפוט הצבאי; על בחינת הקבילות על פי עקרונות המשפט המנהלי והציבורי, חקיקת הביטחון, משפט העבודה, הדין הכללי ופקודות הצבא ועל העברה לבירור של קבילות המגלות עילה. הענף נושא באחריות למתן מענה לקבילות אשר אינן מגלות עילה או שאין מקום לבררן מסיבות של חוסר סמכות או שאינן בתחום הטיפול של הנציב.

ה. קצינת הבקרה והמעקב

בתפקיד קצינת הבקרה והמעקב משמשת סרן אריאל ברלינר. המשרד אמון על מעקב אחר יישום המלצות הנציב, על מתן מענה לפונים ולנציגי יחידות בנושא קבילות (לאחר פרסום הודעת הנציב) ועל הפקת דוחות לצרכים שונים.

ו. משרד הניהול

בתפקיד קצינת הניהול משמשת סרן שיר בן אברהם. היא נושאת באחריות לטיפול בתחומי משאבי האנוש, התחזוקה והאספקה, שגרת היחידה, אחזקה שוטפת של מבני היחידה וביצוע עבודות הדפוס וההוצאה לאור.

ז. במהלך השנה האחרונה סיימו את תפקידיהם בעלי התפקידים האלה:

סא"ל עו"ד שרון עוז – היועצת המשפטית לנציב

סגן גאיה וינר – מבררת

סגן אלון זומר – מברר

סגן פנינה יוניוב – מבררת

סגן ויקי לוי – מבררת

סמ"ר שחר דבי – מברר פניות

סמל מאי דר – מבררת פניות

סמל מאיה זהבי – מבררת

סמל שירה יודס – מבררת

2. הטיפול בקבילות – כללי

א. הפניות המתקבלות בנציבות עוברות הליכי מיון, הזנה וקליטה למחשב ונפתח תיק קבילה. עם פתיחתה, עוברת הקבילה מיון ואפיון משפטי ראשוני בענף הפניות.

ב. אפיון הקבילות נערך בהתאמה להוראות חלק י"א לחוק השיפוט הצבאי התשט"ו-1955.

ג. קבילות שהן בסמכות הנציב ומגלות עילה לבירור – מועברות למחלקת הבירור.

ד. בקבילות אשר אינן בסמכות הנציב או שאינן מגלות עילה – לא ייפתח בירור, והטיפול מול הפונה ייעשה בענף הפניות.

ה. בקבילות שבהן לא נפתח בירור – תינתן הודעה מפורטת לפונה.

ו. בקבילות שבהן נערך בירור – תינתן הודעה לקובל ולגורמי הצבא, כפי שנקבעו בחוק ובפקודות.

ז. לאחר סיום הבירור ובקבילות שבהן ניתנו המלצות לביצוע, מתקיים מעקב אחר מימוש ההמלצות, והטיפול בתיק יסתיים לאחר שהתקבלו כלל הדיווחים בדבר אופן מימושו.

3. סוגי הבירור

א. קבילה אשר נמצא כי יש מקום לבררה כאמור לעיל עוברת לטיפול מחלקת הבירור.

ראש מחלקת הבירור מעבירה את הקבילה לטיפולו של אחד מצוותי הבירור, בהתאם לעניין ובצירוף הנחיות מתאימות להליך הבירור. ראש צוות הבירור בוחן את הקבילה, ממפה את הטענות אשר מעלה הקובל וקובע (בהתאם לנושא הקבילה ולמידת מורכבותה) אם הוא יבררה או שיטפל בה מברר מצוות הבירור.

לאחר מכן, המברר או רכז הבירור יוצר קשר עם הקובל, מעדכנו בדרכי התקשורת עם צוות הבירור, משוחח עימו שיחה ראשונית כדי ללמוד לעומק את טענותיו ומקבל את אישורו לבירור הקבילה (אם שלח את הקבילה גורם מוסמך מטעמו של הקובל). לאחר שיחה זו מועברת הקבילה לתגובה מאת בעלי התפקיד הנוגעים בעניין.

ב. כאשר הקבילה מעלה נושא אשר ניתן לבררו בהליך מהיר ובשיחות טלפון, ואשר אינו מחייב, מעצם טיבו ומהותו, לערוך בירורים מורכבים וממושכים, ייערך בירור מהיר על-ידי צוות הבירור כדי לבחון את הטענות ולהביא את הנושא על תיקונו במקרים המתאימים.

ג. ככלל, הנציב אינו רואה עצמו כמי שמשמש תחליף למפקדים, ולדידו כל מפקד בצבא, באשר הוא מפקדם של חיילים, אחראי לשמירה על זכויותיהם, על כבודם ועל רווחתם.

לפיכך, לעיתים קרובות, בעיקר בקבילות שעניינן יחסי מפקד-פקוד, הנציב מעביר את הקבילה למפקד היחידה כדי שיערוך תחקיר בראשותו ויקבל החלטה בהתאם לממצאיו. המפקד מדווח לנציב על ממצאי התחקיר ועל אופן הטיפול.

לאחר שמתקבל תחקיר המפקד, נבדק אופן הטיפול. במידת הצורך, המברר משוחח עם הקובל או עם הנקבל (או עם שניהם), בוחן עדויות, גובה עדויות נוספות או עורך מפגשי בירור.

ד. יש שהליך הבירור מתחילתו מחייב לקבל תגובות מפורטות בכתב, לגבי עדויות ולקיים מפגשי בירור. כאשר המברר מתקשה להסיק מסקנות לאחר גביית עדויות מכל אחד מהגורמים בנפרד, לרוב נערך

מפגש בירור בין הגורמים הנוגעים בדבר כדי לעמוד על הגרסאות הסותרות. מפגש כזה נערך בראשות ראש צוות הבירור, בהשתתפות משפטן הצוות, המברר והנוגעים בדבר. יש שמפגש הבירור נערך בראשות ראש מחלקת הבירור.

ה. בחלק מהקבילות, וכחלק מהליך הבירור, נערך ביקור ביחידת החייל. ביקור ביחידה, בין שמדובר בביקור פתע ובין שמדובר בביקור מתואם, מתקיים כאשר מועלות טענות הדורשות התרשמות בלתי אמצעית מתנאי השירות ביחידה, כגון תלונות על מבנים רעועים, טענות בדבר גהות (היגיינה) לקויה או צורך בהתרשמות ממערכת יחסי מפקדים-פקודים ביחידה ועוד. ביקור ביחידה יתקיים גם כאשר נדרשת עדותם של חיילים ו/או מפקדים מיחידה מסוימת, וכאשר מטעמי יעילות יגיע צוות הבירור לגבות את העדויות ביחידה, ולא במשרדי הנציבות.

4. סיכום הבירור והודעת הנציב

א. משהסתיים הבירור, עורך המברר את סיכום הממצאים ומגבש את המסקנות ואת ההמלצות. המברר מעביר את הצעת הסיכום לבדיקת משפטן הצוות. בתום בדיקה זו מעביר המשפטן את הצעת הסיכום לראש צוות הבירור, וזה – לאחר שבחן את הסיכום המוצע ואישר אותו – מעבירו למשפטני המחלקה ולרמ"ח הבירור.

ב. המסמך מוכן כהצעה להודעת הסיכום של הנציב. הסיכום המוצע יכלול גם את ההמלצות הנוגעות לממצאי הבירור, לרבות המלצות בדבר הצורך לתקן את הליקוי שהעלה הבירור והמלצות על הדרך לתיקון הליקוי לגבי הקובל. כאשר הטיפול בקבילה חושף בעיה כללית, בעלת השלכות על חיילים נוספים, ייתכנו המלצות לקיים עבודת מטה, לשנות את הפקודה, את הנוהל או את ההנחיה או דרך פעולה אחרת.

ג. תיק הקבילה, לרבות ההודעות המוצעות, מועבר **לנציב** לבחינה, להחלטה ולאישורו.

ד. בגמר הבירור ניתנת הודעת הנציב לקובל ובנוסף מודיע הנציב, בהתאם לסעיף 553 לחק"ש, התשט"ו-1955 (להלן: החוק), לחייל שקבלו עליו, למפקדיו ולרשויות הצבא המתאימות, כמתחייב מהבירור, בין

שהקבילה נמצאה מוצדקת ובין שלא. היה ונמצא ליקוי בעת בירור הקבילה – ממליץ הנציב לנקוט צעדים לתיקון הליקוי.

ה. לפי סעיף 553 לחוק, מודיע הנציב לקצין שמינה הרמטכ"ל על כל קבילה מוצדקת. לתפקיד זה מונה ראש מטה אגף כוח האדם. על פי החוק, על בעל התפקיד לעיל לדווח לנציב בתוך חודשיים על הצעדים אשר ננקטו בעקבות המלצות הנציב.

5. קבילות שלא נערך בעניינן בירור –

א. בחלק מהקבילות המתקבלות בנציבות לא נערך בירור, ואלו הן:

(1) קבילות אשר אינן בתחום סמכות הנציב;

(2) קבילות אשר אינן מצביעות על עילה לבירור לפי החוק, או שאינן עומדות בדרישות החוק.

ב. **קבילות שאינן בסמכות הן, בין השאר:**

(1) קבילות שבהן נושא הקבילה אינו מהווה מעשה אשר פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה (סעיף 547 לחוק), או קבילות אשר אינן מוגשות מטעם מי שאינו "חייל" או בן משפחה (סעיף 542 לחוק).

(2) קבילות שאינן נוגעות לפעולותיהן של רשויות הצבא (סעיף 546 לחוק);

(3) קבילות המעלות על פניהן חשד שנעברה עבירה על פי שיקול דעת הנציב (כאמור בסעיף 549 א לחוק);

(4) קבילות הנוגעות להליכי שיפוט או להליכי בדיקה (סעיף 548 לחוק);

(5) קבילות בעניין שלא פגע בקובל במישרין (סעיף 547 (א)(1) לחוק).

ג. **קבילות שבמהלך הבירור או בסיומו עלה חשד שנעברה עבירה** –
 מעבירן הנציב לפרקליט הצבאי הראשי על פי סעיף 553 (ד') לחוק

ד. **קבילות הנוגעות להליכי שיפוט או להליכי בדיקה** – הן קבילות הנוגעות לתלונה שהוגשה נגד חייל או הנוגעות לדין משמעתי. בקבילות מסוג זה נשלחת הודעה לקובל, שעניינו אינו בתחום סמכות הנציב, כפי שנקבע בחוק. לקובל ניתן הסבר, שלפיו אם הוא סבור שנפל פגם חוקי בהליך, הוא רשאי לפנות למדור הדין המשמעתי בפרקליטות הצבאית. עוד מוסבר שם שהוא רשאי לפנות בבקשה להמתקת העונש. יש שתועבר הקבילה לראש מדור הדין המשמעתי. כאשר הקבילה נוגעת למעשה עבירה או כאשר מונה קצין בודק או שנפתחה חקירת משטרה צבאית חוקרת – מודיע הנציב לקובל כי הוא מנוע על פי החוק לטפל בעניינו.

ה. **קבילות בעניין שלא פגע בקובל במישרין** – יועברו במרבית המקרים לטיפולן של הרשויות המוסמכות, תוך הודעה מתאימה לקובל, כי על פי החוק תוגש קבילה רק על מעשה שפגע בקובל במישרין. עם סוג פניות אלה נמנות, בין השאר, הצעות ייעול למיניהן שמפנים אזרחים וחיילים לנציב. במקרים אחרים מוצע לקובלים לפנות בעצמם לגורמים הנוגעים בדבר.

ו. **קבילות המוגשות על-ידי מי שאינו "חייל" או כמוגדר בחוק** – על פי החוק רשאי הנציב לברר קבילות שמגישים מיועדים לשירות הביטחון, חיילים המשרתים בשירות החובה, הקבע או בשירות המילואים הפעיל ובקשר לשירותם במילואים. כן הוא רשאי לטפל בקבילה שמגישה בן משפחה מדרגה ראשונה הפונה בשם החייל הנפגע, ובהיעדר אחד מאלה, מי שהקובל ביקש ממנו לפנות בשמו.

ז. **אלה הקבילות של קובלים אחרים שאין הנציב מברר** :

1) עובדי צה"ל אינם נכללים בהגדרת חייל הרשאי להגיש קבילה, ופניותיהם מועברות אל הממונה על תעסוקת עובדי צה"ל במשרד הביטחון או לראש המרכז לתעסוקת עובדי צה"ל;

2) חיילים המוצבים לשירות במשטרת ישראל (שח"ים), בשירות בתי הסוהר או במשמר הגבול (מג"ב), ומליניים על בעלי תפקיד במשטרה, הטיפול בעניינם מופנה אל נציב קבילות השוטרים והפונה מופנה בהתאם.

ח. **קבילות שאינן נוגעות לפעולות רשויות הצבא** – הן קבילות כגון תלונות על עניינים שנמצאים בטיפול אגף שיקום הנכים במשרד הביטחון, המוסד לביטוח לאומי או משרדי הממשלה. בקבילות אלו לא נערך בירור, ולקובל נמסרת הודעה על הסיבה לכך, בליווי הסבר על דרכי הפעולה הפתוחות לפניו.

ט. **קבילות שאינן מגלות עילה** – הן קבילות שלא עולה מהן טענה המצביעה על פגם בטיפול בקובל או שאינן מגלות עילה על פי החוק. בקבילות אלה לא נפתח בירור. עם קבילות אלה נמנות פניות שמהן עולה כי לא מוצו הליכים מול גורמי הצבא, ובכללן – בקשות העברה ליחידה אחרת, בקשות לקיצור השירות, בקשות לקבלת מידע, בירור זכאות כספית, בקשות לשנות את המקצוע הצבאי וכיו"ב. במקרים אלו מדובר בבקשה גרידא, ולא בקבילה. לפונה מוסבר לאיזו רשות צבאית הוא צריך לפנות, ובחלק מן המקרים יועבר מכתבו לרשות. קבילות יבוררו בעניינים מעין אלו רק כאשר החייל הגיש בקשה על פי נוהלי הצבא או פנה לגורם מוסמך, או אז עניינו נבחן אם נפל פגם בהליך או אם נטענה טענה כי החלטה חורגת ממתחם הסבירות.

י. **נושאים שבעניינם יש הליכי השגה, ערר או ערעור (ואינם מסוג ההליכים המשפטיים) וכן התיישנות** – הם קבילות שבהן לא ייערך בירור אלא אם כן מצא הנציב שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן. עם קבילות אלה נמנים המקרים האלה:

1) בעניין שבו ניתנה החלטת רשות צבאית שעליה אפשר או היה אפשר להגיש על פי דין השגה, ערר או ערעור (ואינם בגדר הליכים משפטיים).

- (2) קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה הקבילה או מיום שנודע לקובל על המעשה.
- (3) לאחר שחלפו 180 ימים מיום שחדל הפונה להיות חייל בשירות פעיל כמשמעו בחוק.

נספח ב

מוסד נציב קבילות החיילים הוקם על פי תיקון מס' 6 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 שנתקבל בכנסת ביום י"ג באב התשל"ב, 24 ביולי 1972, על-ידי הוספת חלק י"א לחוק. פורסם בספר החוקים ביום כ"א באב התשל"ב, 1 באוגוסט 1972 (ס"ח 664), ותחילת תוקפו של החוק נקבע ליום כ"ד במרחשוון התשל"ג, 1 בנובמבר 1972.

חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955

חלק י"א – בירור קבילות חיילים

542. סייג ל"חייל" (תיקון מס' 23) תשנ"ג-1993
 כל מקום שמדובר בחלק זה על חייל, אין משמעותו אלא חייל כהגדרתו בסעיף 1, לרבות איש מילואים שאינו בשירות, אם הקבילה נוגעת לשירותו במילואים.
543. מינוי נציב קבילות חיילים (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
 (א) שר הבטחון, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ימנה נציב קבילות חיילים (בחלק זה – נציב הקבילות); נציב הקבילות יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של שבע שנים.
 (ב) הודעה על מינויו של נציב הקבילות ועל מענו תפורסם ברשומות.
- 543א. שר הבטחון יגיש לאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת את שם המועמד לתפקיד נציב הקבילות לא יאוחר מתשעים ימים לפני תום תקופת כהונתו של נציב הקבילות המכהן, והוועדה תדון בהצעתו לא יאוחר משישים ימים לפני תום תקופת כהונתו של נציב הקבילות המכהן. תשנ"ג-1993 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
- 543ב. (א) נבצר מנציב הקבילות, דרך ארעי, למלא תפקידיו, ימנה שר הביטחון, בתוך 14 ימים, למנות ממלא מקום לנציב הקבילות לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים או עד שיחזור למלא את תפקידיו, לפי המוקדם; השר רשאי להאריך את המינוי לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופות כהונתו של ממלא מקום הנציב לא יעלה על ששה חדשים; הוראות סעיף קטן זה יחולו גם על ממלא מקום נציב הקבילות שמונה לפי סעיף זה. תשנ"ג-1993 (תיקון מס' 23) תשנ"ג-1993 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016

(ב) (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
נבצר מנציב הקבילות למלא תפקידיו במשך תקופה העולה על ששה חדשים רצופים יראו אותו כאילו התפטר מתפקידו.

(ג) (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
נתפנה מקומו של נציב הקבילות לפני תום תקופת כהונתו, ימנה שר הביטחון, בתוך 14 ימים, ממלא מקום לנציב הקבילות עד לכניסתו לתפקיד של נציב קבילות חדש.

(ד) (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
נבצר מנציב הקבילות למלא את תפקידיו לפי סעיף קטן (ב) או התפנה מקומו לפי סעיף קטן (ג) לפני תום תקופת כהונתו, יגיש שר הביטחון לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת את שם המועמד לתפקיד נציב הקבילות מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משלושים ימים מהיום שבו נבצר ממנו למלא את תפקידיו או התפנה מקומו, לפי העניין; הוועדה תדון בהצעת שר הביטחון כאמור מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משלושים ימים מיום שהגיש לה את שם המועמד.

(ה) (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
החל הליך מינויו של נציב הקבילות כאמור בסעיף 543א וטרם הושלם ביום סיום כהונתו של נציב הקבילות המכהן, רשאי שר הביטחון להאריך את כהונתו של נציב הקבילות לתקופה אחת שלא תעלה על שלושה חודשים או עד לכניסתו לתפקיד של נציב קבילות חדש, לפי המוקדם; לא היה ניתן להאריך את כהונתו של נציב הקבילות כאמור, יחולו הוראות סעיף 23א לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

קבילה של מי
(תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
544. אלה רשאים להגיש קבילה:

(1) אדם הרואה עצמו נפגע במעשה כאמור בסעיף 547 שנעשה לגביו בזמן היותו חייל או מיועד לשירות ביטחון (להלן – החייל הנפגע);
(2) בנו, בתו, אחיו או אחותו של החייל שנפגע אם מלאו להם 16 שנה, או הוריו או בן-זוגו של אותו חייל, ובאין אחד מאלה – מי שנתבקש מאת החייל הנפגע לעשות כך.

(א) 545. דרך הגשת קבילה
(תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
(תיקון מס' 56) תשס"ז-2007
קבילה תוגש בכתב במישרין לנציב הקבילות, תיחתם ביד הקובל ויצויינו בה שמו, מספר הדואר הצבאי של היחידה שבה משרת החייל הנפגע, מספרו האישי ודרגתו; הגיש את הקבילה מי שחדל מלהיות חייל, מיועד לשירות ביטחון או אדם כאמור בסעיף 544(2), יצויינו בה, בנוסף לפרטים כאמור של החייל, גם שמו ומענו של הקובל.

(ב) קבילה של אסיר או עציר תוגש במעטפה סגורה למפקד מיתקן הכליאה הצבאי שבו הוא מוחזק, והמפקד יעביר את המעטפה, בלי שיפתחנה, לנציב הקבילות.

546. קבילה ניתנת להגשה על מי שבזמן עשיית המעשה כאמור בסעיף 547 היה חייל או עובד בשירות הצבא שחוק זה חל עליו על פי סעיף 28(2) והוא אף אם ביום הגשת הקבילה שוב אינו חייל או עובד כאמור; הקובל יפרש

בקבילתו את זהותו של האדם שעליו הוא קובל, ואם אין בידו לתאר זהותו ימסור כל פרט שבידו המסייע לזיהויו.

547. (א) נושא לקבילה הוא מעשה שנתקיימו בו כל אלה:
 (1) הוא פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה;
 (2) הוא נוגע לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת;
 (3) הוא בניגוד לחיקוק או לפקודות הצבא, או ללא סמכות חוקית, או בניגוד למינהל תקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי-צדק בולט.
 (ב) לענין סעיף זה, "מעשה" - לרבות מחדל ופיגור בעשיה.
- קבילה על מה (תיקון מס' 6 תשל"ב-1972)
548. בקבילות אלה לא יהיה בירור:
 (1) קבילה על החלטת שר הביטחון, הרמטכ"ל או ראש מחוז שיפוטי לפי הוראות סעיף 442;
 (2) קבילה על החלטת הרמטכ"ל לפי סעיפים 167 או 167א;
 (3) (נמחקה);
 (4) קבילה על פעולה שיפוטית של בית דין צבאי או של שופט בית דין צבאי או של בית משפט צבאי אחר או של שופט חוקר;
 (5) קבילה בענין התלוי ועומד בבית דין צבאי או בבית משפט אחר, בפני שופט חוקר או בפני קצין שיפוט, או קבילה בענין שבית דין צבאי או בית משפט אחר או שופט אחר או קצין שיפוט הכריעו בו לגופו;
 (6) קבילה על פעולה שיפוטית של ועדה שכוונה על פי חיקוק או של חבר מחבריה במילוי תפקידו כחבר הועדה;
 (7) קבילה על מעשה שהוא עבירה שעליה הוגשה תלונה לפי סעיף 225 או שבקשר עמה מונה קצין בודק או שופט חוקר;
 (8) קבילה על החלטת הועדה לעיון בעונש לפי הפרק השני של חלק ח';
 (9) קבילה על החלטה בנושא הערכתו, דירוגו או מיונו של מיועד לשירות ביטחון, למעט קבילה לגבי פגם שנפל בהליך ההערכה, הדירוג או המיון.
- (תיקון מס' 42 תשס"ד-2003)
 (תיקון מס' 42 תשס"ד-2003)
549. ואלה קבילות שלא יהיה בהן בירור אלא אם מצא נציב הקבילות שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן:
 (1) קבילה בענין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג הענינים שסעיף 548(5) דן בהם;
 (2) קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה הקבילה, ואם המעשה נודע לקובל מאוחר יותר - מהיום שבו נודע לו המעשה;
- קבילות שבירורן מצריך סיבה מיוחדת (תיקון מס' 6 תשל"ב-1972)

(3) קבילה שהוגשה לאחר שעברו מאה ושמונים יום מהיום שבו חדל החייל הנפגע להיות חייל.

- 549.א. מצא נציב הקבילות שקבילה מעוררת על פניה חשד שנעברה עבירה, רשאי הוא להעביר את הקבילה, כולה או מקצתה, לפרקליט הצבאי הראשי.
- העברת קבילה לפרקליט הצבאי הראשי (תיקון מס' 14) תשמ"ב-1981
550. (א) משהוגשה קבילה, יפתח נציב הקבילות בבירורה, זולת אם ראה שאינה ממלאה אחרי סעיף 544 או שאינה ממלאה בפרט חשוב אחרי סעיף 545 או שאינה בגדר סעיף 546 או בגדר סעיף 547, או שאין לברר אותה מאחת הסיבות המנויות בסעיפים 548 או 549 או שהיא קנטרנית או טרדנית.
- פתיחת הבידור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
- (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א), יודיע נציב הקבילות לקובל בכתב, שלא יטפל בקבילה, ויצוין את הנימוקים לכך.
551. (א) נציב הקבילות רשאי לברר את הקבילה בכל דרך שיראה ואינו קשור להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות.
- דרכי הבידור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
- (ב) נציב הקבילות יביא את הקבילה לידיעת האדם שקובלים עליו ולידיעת מפקדו ויתן להם הזדמנות נאותה להשיב עליה, והוא רשאי לדרוש מהם כי ישיבו על הקבילה תוך התקופה שיקבע בדרישתו.
- (ג) על הבירור בפני נציב הקבילות ובפני מי שהוא הסמיך לכך יחולו הוראות סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, בשינויים לפי הענין, וכן יחולו הוראות סעיף 27(ב) לחוק האמור על אדם שאינו חייל שהוזמן להתייצב בפניהם.
- (ד) ראה נציב הקבילות שאדם אחר עלול להיפגע מעצם הבירור או מתוצאותיו, יודיע לו הנציב על כך ויעמיד לרשותו, בדרך שיראה לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה.
- (ה) האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) אינו בא לגרוע מהוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.
552. נציב הקבילות יפסיק את בירור הקבילה אם נוכח שנתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, ויהיה רשאי להפסיקו כשענין הקבילה בא על תיקונו, או כשהקובל ביטל את קבילתו; במקרה זה יודיע בכתב לקובל, למי שהקבילה עליו ולמפקדו של אותו אדם, שהפסיק את הבירור, ויצוין את הנימוקים לכך.
- הפסקת הבידור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
553. (א) מצא נציב הקבילות שהקבילה היתה מוצדקת, ימסור על כך בהודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו, למפקדו של אותו אדם ולקצין שהרמטכ"ל הסמיכו לכך; נציב הקבילות
- תוצאות הבידור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972

רשאי לפרט בהודעתו את תמצית ממצאיו, ורשאי הוא להצביע על הצורך בתיקון ליקוי שהעלה הבירור, ועל הדרך לתיקונו.

(ב) הקצין כאמור בסעיף קטן (א) יודיע לנציב הקבילות בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחדשיים מיום קבלת ההודעה, על הצעדים שנקטו.

(ג) מצא נציב הקבילות שהקבילה לא היתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שעליו קובלים ולמפקדו של אותו אדם, ורשאי הוא לפרט בה את תמצית ממצאיו.

(ד) העלה בירור הקבילה חשד שנעברה עבירה, יודיע נציב הקבילות על כך לפרקליט הצבאי הראשי.

(א) הודעה של נציב הקבילות לפי סעיף 553(א) או (ג) לא תכלול ולא תגלה חומר או ידיעה אשר לדעת ראש הממשלה או שר הבטחון הם ענין לבטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה.

554. טייגים להודעה
(תיקון מס' 6)
תשל"ב-1972

(ב) ראה נציב הקבילות כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או ידיעה כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש נציב הקבילות את דעת ראש הממשלה, שר הבטחון או שר החוץ, לפני הענין, לפני שיתן את הודעתו.

(ג) בהודעה על תוצאות הבירור יהיה נציב הקבילות פטור מלהודיע על ממצאיו ונימוקיו –
(1) כשהקבילה היתה בענין מינוי לתפקיד פלוני או בענין העלאה בדרגה, או בענין פיטורים מהשירות;
(2) כשגילויים עלול, לדעתו, לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת הקובל;

(3) כשיש לדעתו בגילויים משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין;

(4) כשיש לדעתו בגילויים כדי לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו.

(א) החלטותיו וממצאיו של נציב הקבילות בענין קבילה –
(1) אין בהם כדי להעניק לקובל או לאדם אחר זכות או סעד בדין משמעתי או בבית דין צבאי או בבית משפט אחר שלא היו לו לפני כן;
(2) אין בהם כדי למנוע מהקובל או מכל אדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם; אולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק או בפקודות הצבא לא יוארך המועד על ידי הגשת הקבילה או בירורה.

555. זכויות וסעדים
(תיקון מס' 6)
תשל"ב-1972

- (ב) שום בית משפט לא ייזקק לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב הקבילות בענין קבילה.
556. חובת סודיות (תיקון מס' 6 תשל"ב-1972)
נציב הקבילות וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע נציב הקבילות את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם לרגל תפקידם, ולא לגלותה אלא בביצוע המוטל עליהם בחלק זה.
557. דין וחשבון (תיקון מס' 6 תשל"ב-1972)
(א) נציב הקבילות יגיש לשר הבטחון ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול במבחר של קבילות.
- (ב) נציב הקבילות רשאי להגיש לשר הבטחון ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי.
558. אי תלותו של הנציב (תיקון מס' 6 תשל"ב-1972)
אין על נציב הקבילות מרות בעניני מילוי תפקידו לפי חלק זה זולת מרותו של הדין.

נספח ג

פקודת מטכ"ל 33.0336

25 באוקי 1972

פקודת המטכ"ל 33.0336**נציב קבילות החיילים –****נוהל פנייה וסמכויות**

-תוקף סעיפים 1-38 מה-5 באוגוסט 2009

תוקף סעיף 1-2 מה-30 באפריל 2015

הגדרות-

1. בפקודה זו-

א. "החוק" – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

ב. "חייל" –

1) אדם הנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא, על-פי חוק שירות בטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986 או על-פי התנדבות, בין בדרך של התחייבות לשירות קבע ובין בדרך אחרת.

2) אדם הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא, על-פי חוק שירות הבטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986, או על-פי התנדבות, כשהוא בשירות, או כשהוא אינו בשירות, אם הקבילה נוגעת לשירותו במילואים.

ג. "עובד בשירות הצבא"- כמשמעו בסעיף (2) לחוק, לרבות אזרח עובד צה"ל.

ד. "מיועד לשירות בטחון"- כהגדרתו בחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986.

כללי:

2. חלק י"א בחוק דן בנושא בירור קבילות חיילים באמצעות נציב קבילות החיילים (להלן: "הנציב").
3. אין על הנציב מרות בענייני מילוי תפקידו לפי חלק י"א לחוק, זולת מרותו של הדין.
4. מטרת פקודה זו להבהיר את מעמדו, את תפקידו ואת סמכויותיו של הנציב, וכן את אפשרות הפנייה אליו, את היחסים בינו לבין גורמי צה"ל ואת חובות המפקד בכל הנוגע לטיפול בקבילה שהוגשה לנציב.

הרשאים להגיש קבילה לנציב והמועד להגשתה:

5. הרשאים להגיש קבילה אל הנציב הם המפורטים להלן:
  - א. אדם הרואה עצמו נפגע במעשה כאמור בסעיף 13 להלן, שנעשה לגביו בזמן היותו חייל או בהיותו מיועד לשירות בטחון (להלן: "החייל הנפגע").
  - ב. בנו, בתו, אחיו או אחותו של החייל הנפגע, אם מלאו להם 16 שנה, או הוריו או בן זוגו של אותו חייל. ובאין אחד מאלה - מי שנתבקש מאת החייל הנפגע לעשות כך.

תוקף סעיף 6 מה-30 באפריל 2015

דרך הגשת הקבילה:

6. קבילה תוגש לנציב בכתב באחת מן הדרכים המפורטות להלן:
  - א. בדואר לפי המען: תא דואר 7052 תל אביב, מיקוד 6473424.
  - ב. בדואר אלקטרוני אזרחי, לכתובת: nakhal@mod.gov.il או בדואר אלקטרוני צבאי לכתובת נקח"ל/ קבילות ופניות.
  - ג. בפקס 03-6977135 (אזרחי) או 0399-7135 (מטכ"לי).

7. קובל רשאי לצרף לקבילתו מסמכים, שברצונו להביא לידיעת הנציב והשייכים לדעתו לעניין.
8. הקבילה תיחתם בידי הקובל, ויצוינו בה שמו, מספר הדואר הצבאי של היחידה שבה משרת החייל הנפגע, מספרו האישי, דרגתו, כתובתו האזרחית ומספרי הטלפון של החייל.
9. הגיש את הקבילה מי שאינו חייל, יצוינו בקבילה, בנוסף לפרטים האמורים של החייל הנפגע, גם שמו, מענו של הקובל ומספר הטלפון של הקובל.
10. קבילה של אסיר או עציר תוגש במעטפה סגורה למפקד מיתקן הכליאה הצבאי, שבו הוא מוחזק, שיעבירה מייד ומבלי לפתוח אותה לנציב.
11. תוכנה של קבילה, לרבות הנספחים לה, הנשלחים באמצעי תקשורת אזרחים (דואר פקסימיליה או אמצעי דואר אלקטרוני אחר) לא יעלה על סיווג "מוגבל" או על רמת הסיווג המותרת למשלוח לפי פקודות הצבא, לגבי משלוח באמצעי תקשורת צבאיים. קובל המבקש להוסיף לתוכן קבילתו מידע או לצרף מסמך בסיווג גבוה יותר, יציין את בקשתו זאת בקבילה. עם פתיחת ברור בקבילה, יוזמן הקובל למסור את המסמכים המסווגים באופן אישי לנציג מוסמך בנציבות.

קבילה על מי:

12. קבילה ניתנת להגשה, על מי שבזמן עשיית המעשה, שעליו מוגשת הקבילה, היה חייל או אדם העובד בשירות הצבא, גם אם ביום הגשת הקבילה שוב איננו חייל או עובד כאמור. הקובל יפרט בקבילתו את זהותו של האדם שעליו הוא קובל (להלן: "האדם שקובלים עליו"), ואם אין בידו לתאר זהותו ימסור כל פרט שבידו המסייע לזיהויו.

תוקף סעיף משנה אי מה- 13 ביוני 2010

קבילה על מה:

13. ניתן להגיש קבילה על מעשה, לרבות מחדל או פיגור בעשייה, שנתקיימו בו כל היסודות המפורטים להלן:

א. המעשה פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה.

- ב. המעשה נוגע לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת.
- ג. המעשה בניגוד לחיקוק או לפקודות הצבא, או ללא סמכות חוקית, או בניגוד למינהל התקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי צדק בולט.

סייגים לגבי המעשים עליהם ניתן לקבול:

14. לא ייערך בירור בקבילה כשהיא אחת מהמפורטות להלן:
- א. קבילה על החלטות שר הבטחון, הרמטכ"ל או ראש מחוז שיפוטי, לפי הוראת סעיף 442 לחוק.
- ב. קבילה על החלטת הרמטכ"ל, לפי סעיפים 167 או 167א לחוק.
- ג. קבילה על פעולה שיפוטית של בית דין צבאי או של שופט בית דין צבאי או של בית משפט צבאי אחר או של שופט חוקר.
- ד. קבילה בעניין התלוי ועומד בבית דין צבאי או בבית משפט אחר, בפני שופט חוקר או בפני קצין שיפוטי, או קבילה בעניין שבית דין צבאי או בית משפט אחר או שופט אחר או קצין שיפוטי הכריעו בו לגופו.
- ה. קבילה על פעולה שיפוטית של ועדה שכוננה על-פי חיקוק או של חבר מחבריה במילוי תפקידו כחבר הוועדה.
- ו. קבילה על מעשה שהוא עבירה שעליה הוגשה תלונה לפי סעיף 225 לחוק או שבקשר עמה מונה קצין בודק או שופט חוקר.
- ז. קבילה על החלטת הוועדה לעיון בעונש, לפי הפרק השני של חלק ח' לחוק.
- ח. קבילה על החלטה בנושא הערכתו, דירוגו או מיונו של מיועד לשירות בטחון, למעט קבילה לגבי פגם שנפל בהליך ההערכה, הדירוג או המיון.

15. לא ייערך בירור בקבילה שהיא אחת מהמפורטות להן, אלא אם מצא הנציב שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את הבירור:

א. קבילה בעניין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על-פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג העניינים שסעיף 14, בסעיף משנה ד לעיל, דן בהם.

ב. קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה, שעליו נסבה הקבילה, ואם המעשה נודע לקובל מאוחר יותר- מהיום שבו נודע לו המעשה.

ג. קבילה שהוגשה לאחר שעברו 180 יום, מהיום שבו חדל החייל הנפגע להיות חייל.

סמכויות הנציב בעת בירור הקבילה:

16. הנציב רשאי לברר את הקבילה בעצמו או באמצעות כל אדם שהסמיך לכך. הנציב או כל אדם שהסמיך לכך, כאמור, רשאים לברר את הקבילה בכל דרך שתיראה להם, ואין הם קשורים להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות.

17. הנציב יביא את הקבילה לידיעת האדם שקובלים עליו, ולידיעת מפקדו, וייתן להם הזדמנות להשיב עליה; הנציב רשאי לדרוש מהם כי ישיבו אישית על הקבילה בתוך פרק זמן שיקבע הנציב.

18. המפקד בהקשר זה, פירושו אחד מהמפורטים להלן:

א. קצין בדרגת סא"ל או קצין, המכהן כמפקד יחידת רישום, הממונה ישירות בזמן הגשת הקבילה על האדם שקובלים עליו.

ב. לגבי קבילה על קצין בדרגת רס"ן, לפחות, או על קצין שהוא מפקד יחידת רישום- קצין בדרגה גבוהה יותר הממונה על הקצין שעליו הייתה הקבילה.

ג. מפקד אחר, שייקבע על-ידי הנציב.

19. במקרים מיוחדים, כפי שימצא הנציב לנכון, יובא תוכן הקבילה אף לידיעת מפקדי הפיקודים והזרועות, מפקדי יחידות מעו"ז, קצין החג'ל הראשי, ראש אגף רלוונטי במטכ"ל או הרמטכ"ל.
20. חיילים ועובדים בשירות הצבא ומפקדיהם ישיבו על הקבילה, בהתאם לדרישת הנציב.
21. הנציב או מי שהסמיך לברר את הקבילה רשאים להזמין, ולחזור ולהזמין, כל אדם, לבוא לפנייהם ולהעיד או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותו, ולחייב כל עד להעיד בשבועה או בהן צדק.
22. חיילי צה"ל והעובדים בשירות הצבא ייענו להזמנה ולדרישה האמורים. מפקד יחידתו של חייל או עובד בשירות בצבא, כהגדרתו בסעיף 18 לעיל, ינקוט בצעדים הדרושים להבטחת היענותם להזמנת הנציב או מי שהוסמך על ידו, להעיד בפניו או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותם.
23. אין אדם חייב למסור לנציב ראייה, אם יש בה הודאה בעובדה, שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה, שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.
24. ביקש אדם להימנע ממסירת ראייה, מחמת שהיא עשויה להפילו כאמור בסעיף 23 לעיל והנציב דחה את בקשתו, תימסר הראיה. ראיה שנמסרה כאמור, לא תוגש נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם, בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראיה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.

הגשת סיוע לנציב:

25. חייל או עובד בשירות הצבא לא יעשה דבר, שיש בו כדי למנוע, לעכב או להפריע בהגשת קבילה לנציב או בהעברתה או בבירורה של קבילה כזו.
26. חייל או עובד בשירות הצבא ייענה לבקשת הנציב להגיש לו חוות-דעת מקצועית ומידע אחר בתחום התמחותו.
27. ביקש הנציב או אדם אחר שהסמיך לכך לבקר ביחידה או להשתמש במתקניה, לשם עריכת בירור בקבילה, יגיש להם מפקד היחידה כל סיוע מבוקש.

קבילה שנמצאה מוצדקת :

28. מצא הנציב, שהקבילה הייתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו ולמפקדו, וכן לרמ"ט אכ"א, אותו הסמיך הרמטכ"ל, לקבל הודעות כאמור מאת הנציב ולרכז את הטיפול בהן.

29. הנציב רשאי לפרט בהודעתו את תמצית ממצאיו, להצביע על הצורך בתיקון הליקוי שהעלה הבירור ועל הדרך לתיקונו.

30. כללה המלצת הנציב הערה לגבי מי שקבלו עליו, יזמנו המפקד שנקבע על-ידי הנציב למשרדו, ויקרא בפניו את הערת הנציב בנדון כלשונה וכרוחה.

31. מפקדי צה"ל יתקנו את הליקוי, עליו הצביע הנציב בהודעתו שנמסרה בעקבות בירור הקבילה.

32. הימנעות מתיקון הליקוי עליו הצביע הנציב, כאמור, מחייבת אישור הרמטכ"ל. ראש אכ"א יעביר להחלטת הרמטכ"ל כל מקרה בו מוצע, שלא לפעול לפי המלצת הנציב, בצירוף חוות דעת הפרקליט הצבאי הראשי לגבי ההימנעות מתיקון הליקוי.

33. רמ"ט אכ"א יודיע לנציב, בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחודשיים מיום שקיבל את ההודעה מן הנציב, כאמור בסעיף 28 לעיל, על הצעדים שנקטו בעקבות הודעתו.

קבילה שנמצאה לא מוצדקת :

34. מצא הנציב, שהקבילה לא הייתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו ולמפקדו. הנציב רשאי לפרט בהודעה זו את תמצית ממצאיו.

סייג להודעה :

35. על אף האמור בסעיפים 28 ו-34 לעיל, בהודעה על תוצאות הבירור יהיה הנציב פטור מלהודיע את ממצאיו ונימוקיו במקרים המפורטים להלן :

- א. כשהקבילה הייתה בעניין מינוי לתפקיד פלוני, או בעניין העלאה בדרגה, או בעניין פיטורים מהשירות.
- ב. כשגילויים עלול, לדעתו, לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת הקובל.
- ג. כשיש, לדעתו, בגילויים משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.
- ד. כשיש, לדעתו, בגילויים כדי לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו.

תוצאות הגשת קבילה:

36. מפקד לא יפעל, במעשה או במחדל, באופן שיש בו כדי לפגוע בחייל, בשל הגשת קבילה.
37. תוכנם של דברים שרשם קובל בקבילה או דברים שמסר, תוך כדי בירורה בנוגע אליה, וכן קבילה שנמצאה לא-מוצדקת, לא יהוו עילה לצעדים פיקודיים או משפטיים נגד הקובל, אלא אם מצא הנציב, כי הקבילה הייתה כוזבת בזדון והודיע על כך לפרקליט הצבאי הראשי שאישר צעדים אלו.

קבילה המעלה חשד לביצוע עבירה:

38. על אף האמור בסעיף 37, מצא הנציב שקבילה מעוררת על פניה חשד שנעברה עבירה רשאי הוא להעביר את הקבילה, כולה או מקצתה, לפרקליט הצבאי הראשי. העלה בירור הקבילה חשד שנעברה עבירה, יודיע הנציב על כך לפרקליט הצבאי הראשי.